

Nărvuri vechi

Cel care, citind articolul „Chi- jibuzarii”, semnat de Alice Mi- halcea în „România liberă” nr. 4790 din 9 martie 1960, ar avea inspirația să-l compare cu foiletonul „Cepe degerate” din volumul „Foiletoane” de Zaslavski, ar constata următoarele:

În foiletonul s- n, Zaslavski scrie: „...pune în acțiune o mul- titudine de oameni, făcându- se mașinile, aplegând curierii, se trimit cității, se fixează și se amână termene, sint aduși mar- torii și experții în matematică, hidrologie și astronomie... Ce cimp vast de acvitate!”

În articolul din „România li- beră”, regăsim această frază aproape neschimbată: „Sint puși în mișcare o mul- țime de oameni, făcându- se mașinile, aplegând curierii, se trimit cității, sint aduși mar- torii, etc. etc. Ce vast cimp de activi- tate!”

Iată și o a doua pereche de citate. Zaslavski: „Avind în vedere că pe baza a numeroase probe doi ori doi fac patru, Volga se varsă în Marea Caspică... vă rugăm să binevoiiți obliga pirita la plata stimei de 33 de ruble!”, Alice Mihalcea: „Tot atât de simplu cum doi ori doi fac patru iar Dunărea se varsă în Marea Neagră; e clar că partea împințită trebuie să restituie suma de lei 1.250,70” (am citat respectînd punctuația).

A treia grup de citate. Zaslavski: „Avind în vedere că în cazul de față patru nu e egal cu doi ori doi, ci cu doi plus doi, că Volga nu se varsă ci curge... vă rugăm să binevoiiți a respinge acțiunea...” Alice Mihalcea: „...În cazul de față patru este egal cu doi plus doi iar Dunărea nu se varsă ci curge, deci cere ad- versitatea recursului și casarea sentinței” etc., etc.

Tradiție și inovație în roman

„a discutat și se discu- tă încă despre mo- dritatea clasică și ce- modernă, unii teore- ticieni văzînd în aceste două noțiuni un ha- tus. Dacă prin modern, modernitate se înțe- lește renunțarea la viziunea epică realistă și în- locuirea tuturor cerințelor de istoria literaturii, atunci modern, modernitate sint nonsensuri. Numai poale, ce se conținut de fo- rmalism.”

Adevărata originalitate, caracterul modern, contemporan, sint asigurate de conținutul de viață reflectat în artă și nu de eschibitizările formaliste, orice roman care respectă adevărul vieții contemporane și nu pastșează o manieră sau alta fiind un roman modern, adică un roman al epocii.

Mulți se simt stingerii de aceste noțiuni și atribuie clasic (în modul clasic) și înșipămintă, denitindul cu acela de anacronic. Cît de reală este această suspiciune?

În general, creatorii clasici obiectivi nu pot fi pastșii în esență și acei care se încumută să reproducă întocmai pe un realist nu reușesc să prindă decît lei detali de stil (caricându- le în mod elogiios), li scene car- rante. Pot fi pastșii Slavici, Rebreanu, în substanța lor epică? Eu cred că nu! Ai imita înșipămintă a umple niște tipare generale (tiparele specifice ale prozei obiective) cu substanța vieții, care, dacă este respectată în configurația ei, este totdeauna nouă, totdeauna la alte dimensiuni. A rămîne însă la viziunea lor, iarși nu mai este cu puțin. Între timp, a apărut în proza rurală sît mare creator, Marin Preda, care aduce o viziune nouă despre viața țărănului, viziune bazată pe cunoșterea legilor obiective ale realității sociale. Ce păș- trează și ce aduce nou Marin Preda în raport cu înaintășii? Renunță la personaje constituite, renunță la crea- ția de tipuri, la conflict, la subiect, la descriere... Evident că nu! În comparație cu prozatorii anteriori, el dă extensie monologului interior, uti- lizează și alte procedee — în măsura în care creația de tipuri le cere, în măsura în care viziunea asupra realității le determină. De bună seamă, chestiunea nu este simplă, căci în literatură, ca în toate fenomenele reali- tății, avem de a face cu un proces dialectic de dezvoltare.

Vezi G. L. nr. 9.

Pe scurt, ceea ce conferă caracterul actual unei opere literare este viziunea asupra vieții, orizontul moral, etic și al tipurilor create și, evident, în legătura cu aceasta, și o tehnică literară adecvată. Dar trebuie făcută precizarea că tehnica, sau modalitatea specifică de organizare a unui conținut de viață, evoluează, dar nu haotic, ci după anumite principii, după anumite legi, care sint legi ale relectării realiste; acestea sint eterne, și orice inovație respectă esența lor. Compoziția, subiectul, prezentarea, personajului, în alura acestor determinante, nu au nici un înțeles. Evoluția, îmbogățirea mijloacelor de expresie, se produce în cadrul acestor legi, nu răsturnându- le, ci dîndu- le și mai multă expresivitate, dezvoltîndu- le în spiritul lor.

Nu este decît un loc comun aser- țunea că, pe măsura ce se dezvoltă, romanul își perfecționează tehnica, renunțînd la unele procedee care nu mai corespund viziunii creatorului sau nu mai concordă cu natura eroului, introducînd în schimb altele noi, ce- rute imperios de conținutul vieții re- flectate. Fenomenul este evident și nu trebuie prea mult insistat asupra lui. S- a renunțat, de exemplu, laptul că romanierul modern a renunțat la tehnica povestirilor intercalate care, de la Cervantes pînă la Dickens, a fost utilizată în mod consecvent, după cum a renunțat la multe alte procedee ale romanierilor din secolele trecute (ex- cesul de descriptivism, caracterul static al narrațiunii, caracterul lamar, no- ploarea al acțiunii, statismul caracte- rilor, înșipămintă de erou de roman s- a modificat etc.). Oricît s- ar strădui, un scriitor contemporan nu mai poate fi astăzi, compozițional vorbind, un flaubertian sau un tolstoiian în accepția deplină a termenilor. Nu este vorba numai de viziunea istori- co- socială (determinantă în organiza- rea epică a conflictului), care este deosebită de cea a marilor clasici, dar chiar în unele procedee de com- poziție, romanierul contemporan nu mai poate urma întocmai pe un clasic sau altul al genului.

Essential în problema care ne pre- ocupă nu este dacă cutare sau cutare procedeu tehnic rezistă sau nu timpu- lui, ci laptul că oricare ar fi indivi- dualitățile creatoare, oricare ar fi pro- cedeele utilizate (din siera realismu- lui, se înțelege), romanierul con- temporan nu poate neglija legile ro- manului, caracteristicele sale specifice.

Aceste locuri comune dau însă multă bătaie de cap teoreticienilor moder- niști, care nu vor nici în rîptul capu- lui să recunoască realitatea obiectivă a romanului, legile sale de relectare, stabilite în cursul dezvoltării litera- turii. Ei trag un zid despartîtor între clasici și moderni, conchizînd că cea ce aparține modalității clasice este pe- risabilă, singurele modalități de rontan ale vitorului fiind cele moderniste, anti- clasice. Uneori, prevederile lor sint derutante. Voină să dehinească noul tip de roman, acești teoretici- eni recurg la niște concepte straniu. Michel Butor în studiul său: „Le roman comme recherche” analizînd diverse păreri în această direcție, pre- ciza că un lucru este clar, și anume acela că noțiunea de roman evoluează, lent dar sigur, spre o specie nouă de poezie, epică și didactică în același timp. „Rezultă din toate acestea că adevărata transformare a formei roma- nescă, întreaga cercetare fecundă în a- cest domeniu nu se poate situa decît în „interiorul transformării înșipă- a noțiunii de roman, care evoluează foarte lent dar în mod inevitabil (oate marile opere romanești ale se- colului al XX- lea atestă acest lucru) spre o specie nouă de poezie epică și didactică totodată.”

Romanul ca o specie de poezie, e- pică și didactică, este însă nedeinit, în orice caz el a cunoscut această

formă la începuturile dezvoltării sale, ceea ce înșamă că romanul vitoru- lui astfel conceput nu este decît o creație spre formele elementare ale creației epice. Întrebarea: noțiua roman anti- clasic excludînd limbajul for- mule de obiectivitate, de arhitectu- ră în creație, chiar de tipologie, o- pinid că în epoca noastră toate a- cestea au fost înălțurate din cîmpul creației literare.

La noi, s- au dus dezbatere pe tema: tradiție- inovație în roman și în legătura cu unele idei expuse s- ar putea face câteva observații de natură să lă- murească chestiunea care ne preocupă. Revista „Viața românească” a orga- nizat, într- un număr din anii prece- denți, o discuție în jurul problemei romanului și, cu acest prilej, Eug- en Barbu, pornind de la experiența sa de prozator, a făcut câteva consi- derații ce merită să fie cercetate înde- aporoape.

Reterindu- se la experiența literară a înaintășilor, autorul preciza că: „Pen- tru noi, cei care venim după ei, se- rvesc probleme foarte importante. Este ușor să îi un nou Rebreanu, un nou Sadoveanu, pentru că, așa cum se știe, paștia nu cere prea multă în- cordare, ea fiind de facultatea întea- rioră a mureșului. Iată de ce, citind uneori proza unor contrai, mă îngrijorează lipsa lor de pudoare lite- rare. Sutele moștenite trebuie se- lecționate, experiența înaintășilor ouă mai departe”. Lăsînd la o parte poezia exaltată că poți veni după ei, de ușor un Rebreanu sau un Sadoveanu — poate doar în forme carac- terale — cele spuse de autor în legătura cu paștia și perfecționarea mijloacelor literare sint, în general, plauzibile; să urmărim însă mai de- parte observațiile prozatorului: „Lec- turile — spune el — în- așă făcît să- mi dau seama că prozatorii moderni au renunțat să scrie ceea ce au numi- tului epical, adică la poezia lirică înșipămintă a vieții eroilor care erau aduși în față, după ce autorul le poezise copilăria, viciile, calitățile și așa mai departe. Legea: construcția, acțiunea și caractere a fost dată peste cap într- un fel. În zilele noastre, romanierul adevărat aglomerează fapte extraordinare, pline de semnificații în care și aruncă eroul, chinîndu- l și gî- sescă singur soluțiile. Sint scri- torii care înțeleg la cîntă și la pîntă pe cititori, și eu nu- i disprețuiesc de loc, dimpotrivă. E timpul să lepădam pre- judecata că lectorului trebuie să- i vir- mî pe gît concluziile noastre. El ni meriță să fie disprețuit în așa fel încît să fie învîțat pe cine să urască și pe cine să iubească” (s.n.). Oare chiar așa stau lucrurile? Au renunțat cu a- devărat prozatorii moderni (și să în- cercăm a numi pe cîțiva: M. Gorki, Roman Rolland, Thomas Mann, H. Mann, E. M. Remarque, H. Soloway, Leonid Leonov, Fedin, Hemingway, Steinbeck, Caldwell...) la logica epi- cului, au dat peste cap construcția epică, acțiunea și caracterele? Au renunțat cîmva la creația de tipuri și, în locul unei compoziții minuțios con- struite, au preferat aglomerarea de fapte senzaționale? Chiar Proust stu- diază și încheagă caractere și toc- mai aici sînt dubitatele autorii sale. În fine, n- aș vrea să înțeleg rîm ob- servațiile prozatorului, dar, după cîte firî dau seama, el neagă, pe temeiul unei inovații imperioase (neprecizate în esență), modalități clasice, con- structive ale romanului. Nimeni mai arbitrar decît să crezi că elementele clasice ale romanului: construcția, ac- țunea și caracterele (la care Sainte- Beuve mai adăogă și stilul) sînt date peste cap, pe temeiul că nu mai co- rrespond sensibilității cititorului mo- dern. Cît de consistentă mai poate fi atunci noțiunea de roman?

Eugen SIMION

(Continuare în nr. viitor)

O carte pe săptămîna

D. VATAMANIUC: „I. Popovici-Bănățeanu”

erecările mai vechi despre Ioan Popovici-Bănățeanu stabiliseră în linii mari faptele importante din viața scriitorului. Meritul lui D. Vatamaniuc este însă de a fi in- terpretat vechiul material documen- tar de pe poziția istoricului literar marxist și, în același timp, de a fi adăugat informații inedite, rod al unei minuțioase explorări a mediu- lui în care s- a deslășurat viața prea curmată a scriitorului bănățean.

Un întreg capitol din viața scriitorului — anii petrecuți în liceele din Brașov și Beiuș, între eli- minarea abuzivă din gimnaziul din Lugoj (1884) și înscrierea la Institutul teologic din Caransebeș (1889) — este reconstituit aproape numai prin cercetarea personală a lui D. Vatamaniuc. Informațiile sint luate întotdeauna direct de la sursă, prin cercetarea atentă a actelor oficiale, a corespondenței sau a știrilor din presa vremii.

Contribuția autorului monografiei este și mai valoroasă prin situarea scriitorului cercetat în ca- drul social-economic și politic al epocii, ceea ce vechii cercetători, neajudînd fenomenul literar de pe poziția ideologică marxiste, nu făcuseră. Pornind de la descrierea situației meseriașilor și in- ceputurile mișcării muncitorești, sau de la demasca- rea atitudinii parților burgheze din Țările Române față de încalcarea drepturilor rominilor din Ardeal, Vatamaniuc evidențiază meritul esențial al operei lui Popovici: crearea unor figuri interesante de muncitori. Rigurozitatea cercetării biografice — deși cu interesul uneori excesiv pentru mărțuri ale unor evenimente care n- au influențat în prea mare măsură viața sau opera lui Popovici — ca și tonul obiectiv în valoricarea informațiilor, reușesc să imprimie aburii elogiului pios, nedite- rențiat, ce scadea valoarea științifică a cercetării mai vechi. Ni se evocă acum chipul adevărat al tinărului bănățean care, departe de a fi fost un om timorat, detașat de realitatea vremii, se caracte- rizează, dimpotrivă, prin participarea pasionată la evenimentele sociale, lupînd cu curaj împotriva abuzurilor și apărîndu- și ferm convingerile.

În economia monografiei ni se pare a se fi acordat un spațiu prea restrîns cercetării operei lui Popovici. Bogăția datelor biografice copleșește interpretarea scrierilor și aceasta în detrimentul popularizării operei unui scriitor puțin cunoscut în păturile largi de cititori.

Ni se pare, de asemeni, insuficientă considerarea poeziilor lui Popovici-Bănățeanu doar ca simple

ilustrații ale unor momente biografice. Pentru a cunoaște răsunețul poeziei lui Popovici în Ardeal, versurile lui Popovici oferă un material prețios — și o delimitare mai precisă și mai adîncă urmări- tă „eminescianismului” lui ar fi lămurit, alături de motivările biografice, temeramentele, ușorul deca- laj între melancolia poeziei și dinamismul sufletesc al scriitorului bănățean.

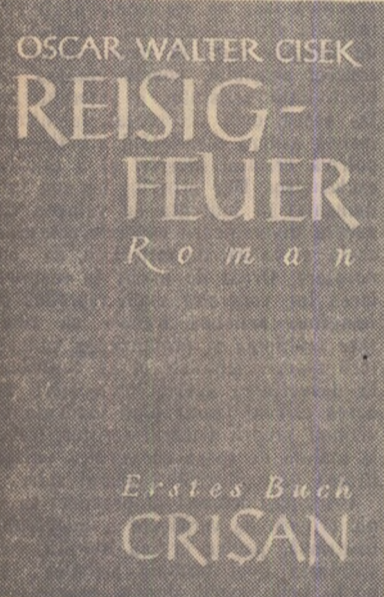
Atenția autorului s- a îndreptat din plin asupra prozei, ea conferind de fapt, lui I. P. Bănățeanu, locul interesant pe care îl are în literatura romî- nă. „Scrierile dinaintea lui — scrie D. Vatamaniuc — se apropiu de viața meseriașilor și, sub influența mișcării muncitorești, arătau simpatie și acesteii lumi. Preferințele lor însă, deși se ocupă și de meseriași, mergeau spre fărîmice. Ioan Popovici, în schimb, privește viața meseriașilor dinlăuntrul breslei, a breslei din care facea parte, cum s- a văzut, el însuși — și înfraga materie a prozei, cu excepția a două nuvele, și- o va extrage de aici”. (p. 149). I. Popovici-Bănățeanu a putut dis- tinge astfel un tip social nou — proletarul, omul meru în căutare de lucru, oferindu- și, din oraș în oraș, forța de muncă. Monografia realizează acest merit al scriitorului, evidențînd calitățile și limitele istorice (lipsa conștiinței revoluționare) ale lui Sandu Boldurean, eroul nuvelei „În lume”.

Lipsește însă monografiile judecarea operei lui Popovici în contextul literaturii ardelenae a vremii. Se amintesc, e drept, cîteva nuvele similare, dar compararea lor nu se face și interpretarea scrie- rilor se reduce uneori la completarea fișelor bio- grafice ale personajelor, lucru important dar nu suficient. Încadrarea lui Ioan Popovici în litera- tura „Contemporanului” ni se pare, de aceea, nu îndeajuns demonstrată.

Nu cred că orientarea ideologică a scriitorului bănățean este foarte apropiată de a celor grupuți în jurul revistei țesene, anticlericalismul lui pliedînd insuficient pentru aceasta. Respingînd includerea lui Popovici printre scriitorii junimiști, cred că D. Vatamaniuc, dezvoltînd chiar unele observații exi- stente în monografie, ar fi avut mai multe motive să- i considere mai atașat grupului de la „Iribuna” din Sibiu, alături de Slavici, Onițiu, Panțu, Enea Hodos.

Comentat pînă acum în mod nediferențiat alături de Victor Vlad Delamarian, Ioan Popovici-Bănă- țeanu este prezentat de astă dată într- un studiu amplu și competent, o realizare merituoasă a lui D. Vatamaniuc.

Sorin ALEXANDRESCU

A apărut romanul „Reisig feuer” de Oscar Walter Cisek. Volumul I, intitulat „Crisan”, reconstituie prima parte a răscolitei iobagilor din 1794.

Coperta volumului „Colatorind prin țările nordului” de Horia Stancu, apărut recent la „Editura Tineretului”.

Advertisement for ST. O. IOSIF REVISTELE VIATA ROMINEASCA nr. 2/1960 - Poezia. Text: Fără să ocupe, în acest număr, un spațiu prea înalt, sectorul de poezie al „Vieții rominești” cuprinde cîteva realizări valoroase. Relevăm dintre ele cele „Două cîntec de împotriva morții” de Eugen Jhebeleanu, care readuce o temă înținită mereu în creația sa a protes- tului împotriva morții ca afirmare a va- lorilor creatoare ale vieții. Poetul este răscolit de spectacolul îmbîntîririi, al destrămării fizice, înregistrat cu mi- nime înfrîntă: „Priveste... nu mai vede... / Lumini fără de vîrstă- i trec prin fața / și filțiiu cu aripi de zăpă- dă. / Se face frig... Halatul e- cascăd / ce- i cade peste umeri aduși; / alu- acei. Și- i este frig și- ar vrea / și strige după cineva din urmă, / și buzele- i rămîn întredeschise. / Nu poate. Și- i privește înainte — / și nu vede nimic”. Contemplarea acestui tablou este în-

CRONICA LITERARA

RADU BOUREANU: „Cîntare cetății lui Bucur”

II) puneam în cronica prece- dentă că această isto- rică versificată a orașu- lui nostru reține momen- tele semnificative, pro- ponîndu- le cu importan- ța lor obiectivă. Evocînd Bucureștii de altădată, poetul reînvie plastic obiectivii, figuri caracte- riste, imagini ale țîrgului dezvoltat în istorie. Pentru aceasta, el creează a- desea tablouri de epocă, stampe vi- zuale, ajutat fiind de talentul său des- criptiv, cu un dar deosebit al culorii, pigmentat cu vocabule de epocă. Ver- sul lui Bouréanu împede, sonor și declamabil, e foarte potrivit acestui scop. Mai e posibil însă un altare procedeu în redarea evenimentelor dramatice care au înșingurat secolul nouă?

de Paul GEORGESCU

a contraiilor, personaje integrate a- cestui acțiunii și definitivitate prin ea și în ea. Or, acțiunea poemului lui Bouréanu nu este în niciun fel esen- țială pentru eveniment istoric, nu cuprinde poemul. E și greu să înglobăm epici această înfășurare sugestivă, a unei case conspi- rativă în care se tipăresc ma- nifestele de luptă ale partidului: „Un tipograful bătrîn, un puitor, / O fată, — tipăresc cu îndrăjire, / Uitînd că- i primăvară- n largă fire / Gînd nu e primăvară- n viața lor / Sobolii, mun- cînd în pivnițe de zid / De sînt tipu- ri cu scut hîrtii, ci arme. / Ca pînă în- tîia vieții să o sfarme; / Și- atunci, fe- restre- n inimă se deschid / Și- n piv- nița de zid e cîmpul, cerul / Orașul lor, bătrînul București / Crescut sub steme noi, muncitorești; / Rîmînd, o simfonie cîntă fierul / Mașinii care ba- le- năbușit” („Bătea un boston vechi”, pg. 151). Epică? Nu.

și cunoaște perfect meseria și nu are ce învala de la mine. E vorba aici, de fapt, despre concepție. Duritatea crescută a luptei de clasă, tragismul evenimentelor, forța maselor organizate au dat epocii noastre un specific care cere bogăție de idei, nuanțare și pate- tism. Pentru evocarea acestui vec- zintens, nici stampa poetică, nici cu- vintele arhaice nu sint suficiente. În fața suplini strigatului înalt și lo- vimegîtor încendiat care ne emova- nează în „Surisul Hiroshimei”,

Tot în acest număr, „Viața romi- nescă” publică versuri de Miron Radu Paraschivescu, care se înscriu alături de cele mai bune realizări ale autoru- lui „Laudelor”. Cele două poeme, in- titulate „August” și „Septembrie”, sint niște meditații asupra timpului. Ele conțin elemente de pastel autunnal de autentică sugestivitate: „Văra sfîrșii. Poetăzile adorm / În umbrele porșchi- lor, departe / Pîlpîie lungi, Sînt rău- nînd un corn / Prințre livezi chemarea și- o împarte”. Sfirșitul verii, pregătirea naturii pentru hibernare generează o atmosferă de ușoară melancolie. Ea nu umbrește însă viziunea poetului asupra vieții care rămîne tonică, optimistă. Unda nostalgică se spulberă repede și tocmai amănunțit din final (săderea fructului copt de pe crengă), care ar fi putut să aducă mai pregnantă idea de maturitate, el dimpotrivă, pentru poet, semnificativă contrarie a conștiinței ciclului vital, a inserției, într- o formă nouă, în mîșcarea universală și venică: „O, timp stagnat! Un singur teat, cel pînă, / Rontînd căzu din creanga lui in- tîșii, / Redînd mîșcării sensul el eștin / Spre înimă pămîntului aprînt”. La Miron Radu Paraschivescu, și în aceste poeme, amama este văzută ca simbol al maturității, al conștiinței care stă- tui: „În umflă toamna cea lăuză / În pere- țile zămoase / În tar sub a fânzei șoptitoare buză. / Poetesc sonora vîinți de năg”.

Viata noastră

GINDIREA TEHNICĂ

La începutul anului 1959, forurile de partid și cele tehnice de stat stabiliseră că lucrarea care condiționa termenul de punere în funcțiune a hidrocentralei de la Bicaz era betonarea cămășii interioare a tunelului.

În timp de 8 luni se urmărise producția și instalarea betonului de la tunel-întrare, și concluzia se conturase astfel: ritmul posibil de înaintare lunară la un cap de tunel nu putea fi mai mare de 106 metri liniari! Bine, dar cu acest ritm nu se putea face nimic, termenul nu putea fi respectat, deci dacă s-ar mai fi introdus încă o instalație de betonare, a trei; ar fi fost o operație grea și costisitoare. Completul de partid și conducerea Direcției Generale a Hidrocentralei au studiat o altă posibilitate, mobilizând toți factorii capabili să ajute la ieșirea din impas: întrecerea socialistă. O întrecere bine organizată, care să mărească productivitatea muncii, concentrând întreaga forță comunistă a constructorilor. În martie, aprilie, mai, înaintarea fusese sub „suta”. La sfârșitul lunii mai a fost lansată chemarea celor de la ieșire pentru betonarea a cel puțin 128 metri liniari lunar. Întrecerea între „ieșire” și „întrare” a cucerit, imediat, interesul general. În prima lună, ieșirea a fost de 134. În iulie, intrarea realizează 160 de metri, în timp ce ieșirea se găsește într-un impas complet.

de ascuțite, în ședințe — au alergat la prize de apă să transporte conductele, Comuniști și „ne” — toți, într-o singură suflare aveau un singur gând, să nu înceteze betonarea. Conducta nu e un ac, e un cilindru enorm, greu; a fost luată pe umeri și pe brațe de comuniști și „ne”, de mecanici, betonisti, muncitori de rind, maiștri, șefi de echipă, inclusiv de șeful de lot mecanic, un tehnician de calificare înaltă. S-a făcut cuplarea conductei, radiatorul a fost betonat în întregime, orice primejdie fiind astfel înlăturată. Oamenii ar fi putut pleca acasă, urmând ca a doua zi să treacă la repararea sistemului de rotire al conductei. Cel puțin așa gindea conducerea responsabilă. Nu mai era atât de grabă, radiatorul era doar în alara primăjdiei și aceasta era esențială. Oamenii însă nu au vrut să plece, neamând să întrerupă betonarea. După ce au cărat conducta, au trecut la improvisarea unui sistem de betonare cum numai gindirea lor tehnică și capacitatea și au lucrat până la sfârșitul schimbului III. Peste o săptămână, la 1 decembrie...

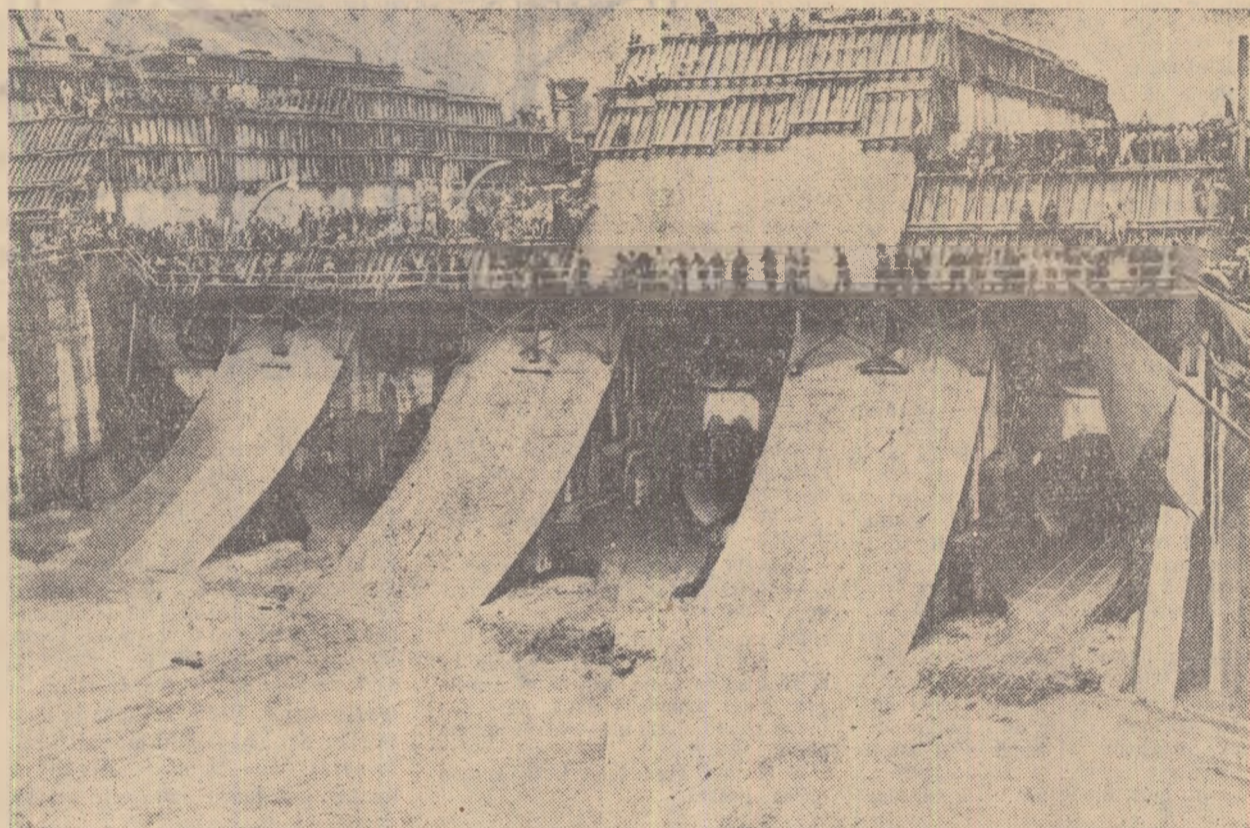
„Dar permiteți-mi, iertați-mă, nu am imaginație, nu știu cum să introduc vestea care mi-a oprit chiar în această clipă creionul: la ieșire, în luna ianuarie 1960, recordul de înaintare al intrării — 178 m. l. în noiembrie, cum vroiam să scriu mai sus, în urmă cu 10 minute — a fost depășit. Tuneliștii ieșirii au realizat 180 metri liniari (înaintare medie zilnică de 6,45 m. l. — o productivitate cu 18% mai mare decât cea realizată în cea mai bună lună a anului trecut la ambele capete de tunel). Ce se mai poate insera în cronică, după această veste?

„Această întrecere depășește ca amploare și performanțe chiar și pe aceea de la strângererea tunelului...”

„Toate resorturile din creierul și sufletul oamenilor au început să lucreze: prestigiu (dacă vreți chiar orgoliul), spiritul de răspundere, atașamentul față de lucrare, dorința de a da patriei cit mai repede lucrarea, hotărârea de a da viață sarcinilor partidului. Rezultatul? Azi se poate spune că tunelul nu va împiedica punerea în funcțiune a hidrocentralei înainte de termen!”

Înginerul șef al grupului de șantier tunel-uzină făcea aceste aprecieri anul trecut, în noiembrie, sau mai exact la 42 de ani depărtare de ziua în care Lenin anunța victoria revoluției socialiste.

Radu COSAȘU

Barajul Hidrocentralei „V. I. Lenin” — Bicaz

TOVĂRĂȘESEȘTE!

În regimul nostru de democrație populară, oamenii întrețin raporturi de egalitate, de tovarășie în muncă, într-un înalt fel comun. Nimeni nu mai stă pe o grămadă de bani, — ca dracu’ pe comoră, — pentru că de la înălțimea ei s-a postat vorba de sus unui alt om. Instituțiile sînt și ele o emanare directă a voinței poporului, sînt ale poporului, — și sînt deservite de oamenii cei mai vrednici, de acei care au pătruns sensul uman al marilor transformări revoluționare de la noi, de acei care se simt tovarăși cu toții care se adresează instituției respective. Iar acei care se adresează sînt și ei, aproape todeauna, în convirșirile majoritate, oameni ai muncii.

Reporturile acestea ar trebui să fie înfoldsușite și să se poată de frățești, de înțelegătoare.

Și sînt!

Dar se ăpesc, ici și colo, oameni care, fie că păstrează ticurile ale atitudinii de comandă sau ale nervozității insului „sigur pe el”, fie că nu și-au armonizat mentalitatea cu postul pe care-l ocupă, au față de tovarăși cu care vin în contact comportări neînțelegătoare.

Unul telefonul. Secretara ridică receptorul: — Cu tovarășul director? Să vedem dacă e în birou. După ce vorbește cu directorul, (convorbire pe care, de altfel, solicitantul o aude): — A ieșit. — Gînd îl găsește. — Nu știu. Mai telefonaiți. Omul telefonează de zece, de douăzeci de ori, cu același rezultat, pînă cînd vine la instituția respectivă, pierdînd trei ore pentru că, în două minute și în câteva vorbe, perfect înregistrabile la telefon, s-ar rezolve problema (care uneori interesează chiar instituția).

De pildă: Cineva se prezintă la registratura unei instituții cu o cerere. Și-a pus în ea toată încrederea, toate speranțele. Funcționarul o ia și o pune deoparte.

— Aș vrea să iau numărul de înregistrare, să solicitantului.

— N-am timp acum! I se răspunde.

— Dar atunci cum o să știu de soarta ei?

Funcționarul nu mai ascultă. Citește altă petiție. Sau: — Azi e miercuri. Mi-ați spus să vin după răspuns. — N-a ieșit încă!

— Atunci, ce fac?

— Trece săptămîna viitoare. Trece simbătă cealaltă.

— Dar o să fie? Știi, eu fac serviciu locmal...

Peste zece zile scena se repetă: — Azi e simbătă... — Știu, știu, N-a ieșit! — și începe să citească ziarul.

Sau: Sună telefonul. Secretara ridică receptorul: — Cu tovarășul director? Să vedem dacă e în birou. După ce vorbește cu directorul, (convorbire pe care, de altfel, solicitantul o aude): — A ieșit. — Gînd îl găsește. — Nu știu. Mai telefonaiți.

Omul telefonează de zece, de douăzeci de ori, cu același rezultat, pînă cînd vine la instituția respectivă, pierdînd trei ore pentru că, în două minute și în câteva vorbe, perfect înregistrabile la telefon, s-ar rezolve problema (care uneori interesează chiar instituția).

Lucrurile acestea trebuie înțelese

Tribuna cititorului

Orașul cu o singură librărie

Se știe că Turcea e punctul de plecare spre construcțiile din Delta Dunării, spre lucrările legate de industrializarea stufului. Aceste construcții și lucrări au atras atenția nu numai dintr-o locuință ci și dintr-o țară de cetățeni din alte părți, de cele mai diferite profesii: muncitori tehnicieni și ingineri constructori, cercetători științifici, chimiști, naturaliști, specialiști în probleme hidroavice, lucrători în transporturile pe apă etc. Problema informării asupra ultimelor noutăți tehnice și literare, problema cărții, a librăriei, se pune deci în Turcea așa cum se pune în toate centrele de construcție cu lucrări de amploare. Turcea e însă „orașul cu o singură librărie”. La deschiderea școlilor, în praștia marilor sărbători, renunși să mai viziteze librăria, nu numai că este imposibil să cumperi ceva, să te interesezi de apariția unei cărți, dar nici măcar nu poți pătrunde înăuntru. Unica librărie din oraș are de altfel un loc nelocabil. Adăugată la asta, că omul care vine să consulte cărțile, chiar într-una din zilele obișnuite, poate să pară un vizitator nepotrivit pentru numeroșii cumpărători de articole de papetărie care vin din toate colțurile țării. Nici alte papetării nu are orașul. Soluția? Încă o librărie, papetării și în alte părți ale țării sau, măcar librăria existentă să capete un local corespunzător.

Dar problema cărții nu privește numai orașul Turcea, ci și șantierul numeroasei din Delta Dunării legate de acest oraș. E vorba de standurile permanente de cărți și reviste, cu ultimele aparținînd celor mai importante de construcție și mai populare din Delta Dunării. (Amintim în treacă Măluțul, noua localitate din Delta, Rusea și „Km. 102” etc.). E drept că din cînd în cînd se fac caravane ale cărții în Delta, dar asta mai ales în praștia marilor sărbători, rămînd de regulă, cu un caracter festiv. Standurile permanente însă, odată constituite, pot aduce un sprinț constant, substanțial la împletirea acțiunilor de construcție din Delta, cu cele de culturalizare, de informare tehnică și literară curentă, lucru atât de dorit de numeroșii cetățeni de pe șantierul Delta Dunării.

CONSTANTIN IVANOV
tehnician — Tulcea

ION VERDEȘ „Țăran de pe Olt”

Un cuvînt nou în vocabularul satului Lupșanu

Mă așlam de cîțiva vreme în comuna Lupșanu din raionul Lehliu.

Într-o duminică se petrece un eveniment deosebit în viața satului. Gospodăria colectivă „Bela Brainer” a cumpărat un televizor, acest mesager al noului. Lucrările de instalare au început dimineața. Dar imaginea a fost prinsă toarnă spre amiază, chiar în momentul cînd crainicul anunța sfîrșitul unei emisiuni. Oamenii erau incudaiți. Seara însă, au revenit la cămin cu mult înainte de începerea programului. Și acum erau mai mulți.

Într-o seară, Mișu Mauți, electricianul gospodăriei, a pregătit o etajură mare și frumoasă pe care a apsat televizorul. Acum îl încercuie cu un fel de fărucel din stachei ca să nu poată umbra originea ei. La lat și momentul începerii emisiunii. E șase și jumătate. După știrile zilei, urmează un jurnal sportiv și apoi piesa „Domnul Puntila și sluga sa Maity”. Sala e plină. Și e zgornit. Asta pentru că fiecare comentază cu voce tare, cîntînd să explice vechinilor ceea ce au văzut doar el. De asta se aud și proteste:

— Lasă mă vorba!

— Nea Mișule (Mișu Mauți) stă în mijlocul țărucii pe o bancă și potrivește imaginea! Dacă ăștia nu sînt conștienți, închide-l bre!

Mișu răsucește un buton și oprește sunetul. Mătenia televizorului molipsește sala. E liniște. După cîteva minute Mișu Mauți întrebă moralizator: — E și bine așa? Apoi dă drumul la sunet. Comentariile se fac și acum, însă pe șoptite. Dar nu poți să nu spui vecinului din dreapta, care e poate cu gîndul în altă parte, că Maity, deși o impresoră pe fața lui Puntila cu vorba dulce, de fapt își ride de ea.

— „Uite-te numai cum simbește cînd se întoarce în altă parte”. Vecinul în cuvîntăză și-i împărășește și el o observație a lui Venetza televizorului în sat e într-adevăr un eveniment. Astfel, eleva Niță Aurelia, dia clasa a cincea, pusă să povestească în scris cea mai de seamă întâmplare din viața ei, s-a oprit la seara petrecută la televizor. „Mie îmi place tare să vin la școală și să mă întîlnesc cu toți. Cînd am avut vacanță, în iarna aceasta, mi-a venit greu. Acum îmi este iar tare drag. Cînd avem cineva ore sînt ocazii la unii și ceva, iar cînd avem patru ore, vin la înlășprezece. După masa îmi fac lecțiile, iar seara mă duc la televizor. Marți seara am văzut filmul „Feița mincinoasă”. Mi-a plăcut foarte mult. Să vi-l povestesc. Era o fată și-i zicea feița mincinoasă, că ea toată ziuaica învada la minciuni. La feița asta, de care vă spusei, a venit o dată Moș Gerilă. Și feița l-a spus că are foarte cumințe, dar moșul ei nu-i cumpără niri o păpușică. Moș Gerilă a dovedit-o cu minciuna și ei i-a făcut rușine și n-a mai mîntit neam niciodată.”

Și am plecat de la televizor la ora 9. Pe uliță era lumină electrică și lătrau cîinii!

Eleva Niță Aurelia are 14 ani și cel mai de seamă eveniment din viața ei este seara la televizor.

Cumintă „televizor” intră treptat în circulația orală a satului. Cînd un om vede niște copii buleciți în mijlocul drumului li apostrofează așa:

— Ce v-ați adunat, mă aici, ce o televizor?

Invățătoarea Elena Afrim, o bătrînă veselă și spirituală, l-a oprit într-o zi pe un tînar care mergea grabit pe șosea și l-a întrebat unde se duce. „La seidiță”, a răspuns acesta.

— Păi, spune invățătoarea, parcă ai avut și alaltăieri seara seidiță, că s-am televizat pe fereastră?

Casa invățătoarei e față în față cu sediul U.T.M.

Elevul Obala Dumitru, din clasa a șasea, e pus la ora de limba romină să dea exemplu de un verb conjugat la perfect compus. Răspunsul e prompt: — Așară am fost la televizor!

Nicolae VELEA

SCRITORII SEZISEAZA

Stop!

De la sergenul de stradă pis odinor să dirijeze mersul vehiculelor la întredierea Căii Victoriei cu actualul bulevard „6 Martie”, pe atunci punctul cel mai aglomerat în Capitala țării noastre, istoria circulației a evoluat, așa cum bucurăseam, desigur, înite mîne, nefidruia vorba de împliniri prea îndepărtate. Poate să fi uitat doar cel primu agent de circulație, cu mînuși albe, era mut — ales anume ca să nu poată intra în discuție cu conducătorii de automobile sau cu pietonii recalcitranti, care nu înțelegeau să se supună disciplinei, de vreme ce nu se aflau la armată.

Acel personaj modest, care n-a putut să se certe cu nimeni niciodată, mai există și astăzi, într-o funcție asemănătoare; îl zăresc uneori, cam tot pe unde a apărut prima dată, la intersecția Căii Victoriei cu bulevardul — cu fizionomia aproape neschimbată, piloreș și simpatice.

După el, îndrumarea circulației s-a „mecanizat” pușintel, bagheta virgată a dirijorului înlocuindu-se cu un pivot melancolic, plantat la intersecție, cu oasegea indicatorilor la capăt — și pe aceea săgeată scriind, să se vadă cînd era pusă de-a latul, cuvîntul internațional „stop”, atît de generalizat astăzi.

Au urmat primele „stopuri” electrice, atîmate pe șirme, la înălțimi neapreciate, fiindcă ieșeau adesea deasupra cîmpului vizual al șoferului, mai cu seamă că pe atunci „parbrizurile” automobilelor aveau dimensiuni sărace. Acele mașinări înalte, pierdute pe cer sau pe zidurile caseilor, nu emiteau decît două culori, verde și roșu — semnului de atenție (culoarea galbenă de astăzi) fiind dat de sonerile electrice, metodă stupidă, fiindcă sonerile spargeau urechile pietonilor dar nu puteau fi auzite de conducătorii automobilelor cu motoare gălăgioase.

În sfîrșit, acum avem „stopuri” sistematizate, așa cum pot fi văzute la majoritatea intersecțiilor, nu doar la cele mari și foarte frecventate. Care este rostul lor și ține nu numai bucurăreștanul, ci și țărănul venit cu căruța la oraș, să-și a bicietela său, „aregag”, după ce și-a vindut laptele, gămilile, grinele sau zarzavaturile. Adică știm toți că aceste aparate, destul de complexe și de costisitoare (cărora ar mai trebui să le dăm și denumirea potrivită — să le spunem

„stopuri”, fiindcă ele nu au rostul doar să „oprească” — ci „semanțoare”, ca la calea ferată, sau „semnalizare”, sau „îndrumătoare de circulație”) sînt puse la întrediere pentru a evita accidente și îmbulzeala vehiculelor venite din sensuri diferite, pe scurt, pentru a ușura circulația.

Trebuie să observ însă, cu părere de rău, că nu toți manipulanții acestor mașinări sistematice ușurează trecerea vehiculelor, ci că, dimpotrivă, unii o îngreunează. Sînt intersecții mai puțin umblate, care nu pot fi supravegheate tot timpul, sau inspectate la fiecare cinci minute de Direcția Circulației și unde milițianul, cîteodată, schimbă luminiile cu înțeluzieri înalte, — gîndindu-și poate în această manevră chiar o distracție. Am mai văzut, și nu o singură dată, mașini oprite brusc, cînd s-a intrat în intersecție, fără ca din stînga sau din dreapta să se apropie vreun alt vehicul, deci fără nici o justificare.

În asemenea împrejurări, nefiind prevăzută nici un arbitru, nu te poți bizui decît pe conștiința omenească. Adresez aceste înduriri direct celui în cauză fiindcă, după cîte știu, conducătorii lui cunosc situația și se străduiesc s-o facă normală, corectă și civilizată — și-i întreb: „Unde este conștiința, tovarășe? Știi dămneata că fiecare oprită zadarnică înseamnă timp pierdut, consum inutil de benzină, uzură inutilă a caucuzurilor, a frînurilor și a nervilor? Un statistician ar putea să facă socoteala cit pierde în acest fel economia patriei și mă tem că, adunate de lei, de colo, de la dămneata, de la altul, într-o săptămînă, într-o lună, într-un an, cifrele ar deveni fabuloase. Dacă nu te impresionează destul această argumentație, mai gîndește-te că omul de la volan îți este tovarăș, că munca lui, nu mai ușoră decît a dumitale, poate fi unecori primeidionasă, că brații lui o-șosește mai repede și atenția i se dispersează cînd trebuie să facă manevre fără rost, în fața luminiilor care nu-l ajută, ci îl șicanează...”

Radu TUDORAN

O lectură captivantă

Am pe masa mea de lucru o „Înformare” din luna ianuarie a anului 1959. Este vorba de o informare cu privire la activitatea comitetului de femei din raionul Lenin 59 de brigăzi de muncă patriotică, cuprinzînd un număr de peste 4.500 de femei. Aceste brigăzi, la rîndul lor, au mobilizat în jurul lor alte 45.000 de femei. S-au efectuat 2.074.996 de ore de muncă patriotică, ceea ce înseamnă un număr de 1.037.498 de femei. În luna ianuarie 1959, au fost efectuate 3.072.500 lei.

(Cîntării concludentă și convingătoare).

„O contribuție importantă au adus-o femeile în acțiunea de înfrumusețare a raionului. A apărut o lozină nouă: „Cea mai frumoasă și curată stradă”. 500 de străzi, de la marginea raionului, au fost trecute în grînia unor colective de femei.”

„Comitetul de femei a organizat și activiză 104 echipe de control obișnuite, formate din 425 de femei. Echipele controlează 600 de unități comerciale. În anul 1959, au fost făcute 200 de sezișiri, pe baza cărora Secția Comerciului a Statului a luat măsuri, lichidînd unele negregeri... S-a observat că femeile au înțocit regulile de comerț... ele au devenit mult combative față de abaterile unor elemente necustite!”

(Ce interesant ar fi un reportaj care să înfățișeze acțiunile unei echipe de control obiștice).

„În raion funcționează 208 cercuri de citit, cuprinzînd aproape 4.500 de femei. Temele care s-au bucurat de 9

largă apreciere și în jurul cărora s-a discutat cu apărindere au fost: a) Hărtăriele Plenerii C.C. al P.M.R. din 13-14 iulie 1959 și 3-5 decembrie 1959; b) Călătoria lui N. S. Hrușciov în America; c) Raportul lui N. S. Hrușciov prezentat la sesiunea Sovietului Suprem cu privire la dezarmare; d) Călătoria în cosmos; e) Facerea lumii în lumina științei; f) Cum să ne creștem copiii!”

(Oare cîți dintre noi au participat ureodată la adunarea unui asemenea cerc de citit?)

„Comisiile de femei din cartiere activează și pe linia dezvoltării gustului pentru citit. Cele 92 de biblioteci de casă numără peste 5.000 de cititori. De exemplu, biblioteca de casă din str. Măcarovici nr. 8, unde este bibliotecă tot. Stancu Ana, membră a Comisiei de femei din cartierul 99, a avut, în 1959, 285 de cititori, diluzînd 2.720 de cărți.”

(Bine ar face, revistele noastre dacă ar trimite urgent un reporter la adresa subliniată mai sus).

„În munca educativă, ne-am preocupat și de organizarea unor acțiuni în vederea educării copiilor și a tinerelor generații. În acest scop, au fost organizate în întreprinderi și cartiere șase lectore, unde s-au înscris 670 de femei. Mai funcționează și 45 de cercuri de busme pentru copii. Iar în timpul vacanței, s-a organizat, prin comisiile de femei, supravegherea școlilor ai căror părinți sînt în cîmpul muncii. (Ce frumoasă temă pentru un reportaj n.a.) În urma acestei acțiuni, unii copii indisciplinați și cu note slabe s-au îndreptat. La aceasta au mai contribuit și cercurile de meditații inițiate de către unele comisii de femei.”

Mă opresc aici. Reportajul nostru peste 15 pagini. Fără să exagerez, pot să spun că lectura lui este de-a dreptul captivantă. Asemenea unei cărți bune, îți dezvăluie un univers mult prea puțin reflectat în paginile revistelor noastre literare.

Haralamb ZINCA

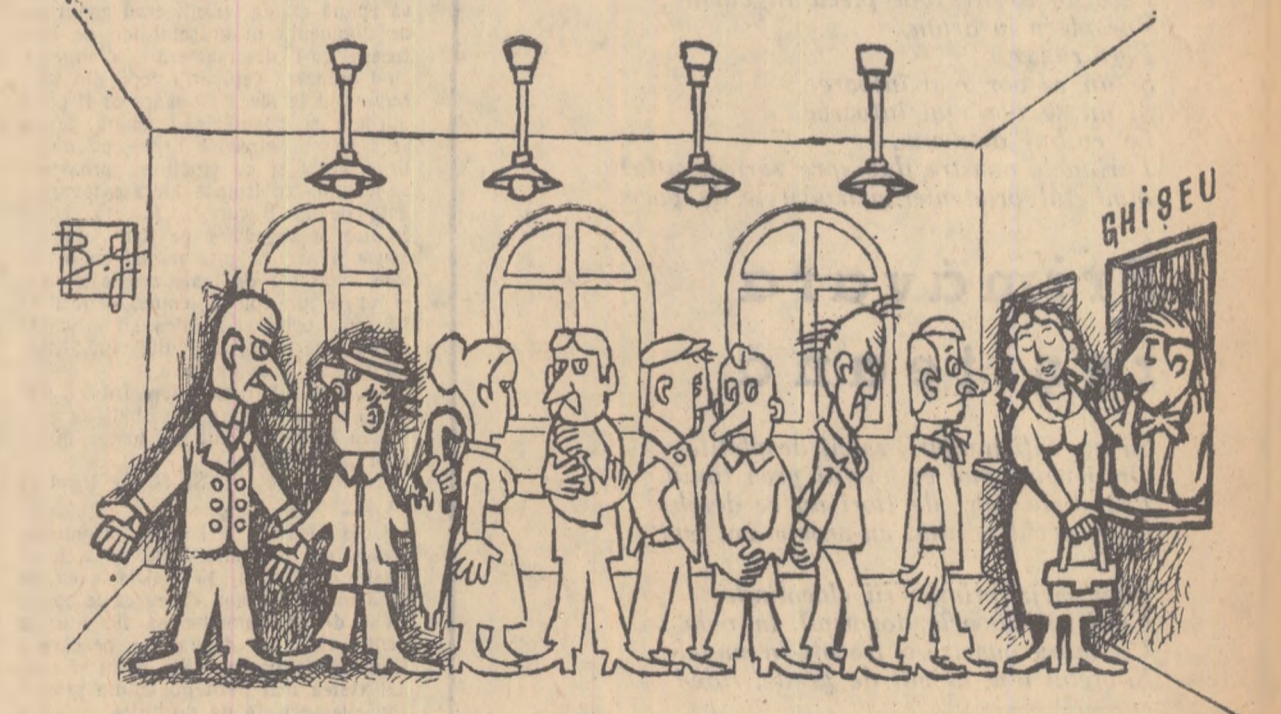
199 lei

În vitrina magazinului de confecții „Elegant” pe de bd. N. Bălcescu a fost expusă o halină simpatică și de primăvară costind, după cum informează cartonașul anexat, suma de lei 199 (una sută nouăzeci și nouă). Văzînd prețuțel, cea dintîi și inevitabilă reacție a trecătorului normal este stuporea: de ce 199? Adică de ce nu 200? De ce?

prețului, care orice rezultat aritmetic ar da, trebuie lăsat „asa cum este”, indiferent de punctul de vedere al practicien, adică al bunului simț? Și nu seamănă acest 199 cu alte prețuri tip 488 lei, a căror principială înfrățitură este capacitatea de a încurca pe vînzător și pe cumpărător la socoteala „restului”?

AI. MIRODAN

PRIMAVARA. ANOTIMPUL DRAGOSTEI

— Ce ne facem dacă pînă la ora închiderii nu obținem o întâlnire? —

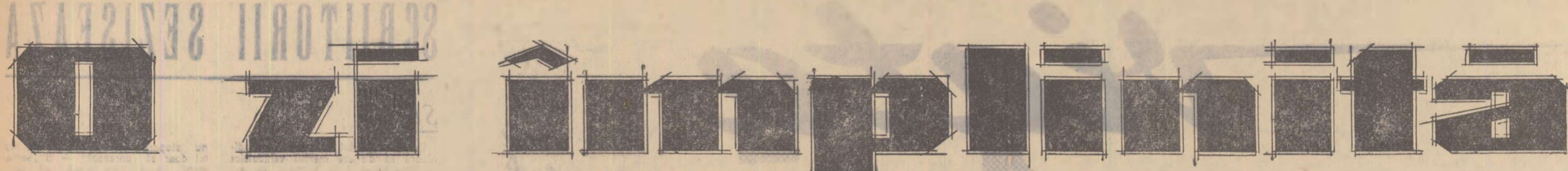
Desen de BENEDICT GANESCU

Epigrama săptămîinii

Unele apartamente noi (cum ar fi cele din blocul de pe str. Aristide Briand nr. 20) sînt finisate neglijent.

S-a umflat podoaua... cine e de vină? Nu-i conducta spartă... dar atuncia ce e? Oh, desigur astăzi este lună plină Și podoaua noastră s-a făcut... mare.

Demosteno BOTEZ

O iscururile, deschiderea oficiale se sfârșiseră. Acum se stăruie zgomot și se pornise foaia. Un clopotel înverșunat, cu sunet lăptos și ascuțit, suna mereu în vîntul acoperișului lăptos al căminului. Mamele cu copiii de mîna se înfruptau într-acolo, trase de fîcîi, rezistînd pe jumătate, zăpăcite și ele de forțata, de colorile tari din jurul lor, de hohotele de rîs argintiu și chioarele de mirare, de muzici și muzulete, de tot neobșnuitul împrejurării. Gîte o frîgoveală se călta în geantă, cele o lărașă scotea din stîm de sub scurtelea, balista înodată, să caute țent ca să-și urce odrăslă în sînăuța sau în automobilul mic care acum-acum avea să pornescă să se învîrtească în vînt, cînd clopotelul avea să amu-
Teas.

În ajun încă, în clipa în care se ațirău ultimele pregătiri pentru „Orașul copiilor”, cînd ursul, căleții și lepurile, mari, din placaj, așezăți la intrare, erau vopsiți încă o dată, unul în cafeiniu, alții în alb și alții în verde în cernușă, vremea era dulce, însoțită, atît de blădină înțocită lumca se gîndea că Anul ăsta Nou va semăna a primăvară. Dar chiar astă-noapte minseas mult și greu. Pe la zece dimineața ninsorea stătuse și acoperișurile baracelor, copacii parcului, peluzele erau albe și pufoase ca spuma de zahăr pe care un meșter colorat o învîrtea acum pe beligașe peste lărașă lui albastră, în fața nasucurilor înghețate, a ochilor uliți de admirație și curiozitate. Aleile însă, bine măturate ieri, fuseseră călcate de alții pași, înclîți gîbul lor se prefăcuse în cîșă, se amestecase cu lîbul adus de pe cloacuri. Era frig și umed. Cerul se lăsase jos, dar încă se pregăteau să mai desunde iar cleva salette de puf.

Lisaveta stătea, ceva mai departe de mulțimea care umplea aleile și se uita, rezemată de chioșcul cu cărți, la căsuța pătrată, ea de tîrziu dulce, cu arcadă albastră și cortină roșie pe carei în frunte scria: „TEATRUL DE PĂPUȘI”. În fața cortinei un omuleț ciudat, de-o șchioapă, cu nasul foarte lung, cu păr roșu care îi cădea peste umeri ca o petică, cu ochelari, toată de coloro-și și deschidea larg brațele. Însă capul brusc pe spate și striga cu o vocejoară ascuțită că el, Profesorul Știelot, avea să se arate înaintea copiilor, cum s-a dus tîndărîcă la școală, cît a învîlțat de singurcios și ce bătăie a dat cu șoacelii care au vrut să-i roadă cărțile.

În fața căsuței cu cortină era buluc de copii și părinți. Lisaveta nu-și putea delîșii privirea, dintr-o dată, de un ține cu o căcălă uriașă trasă peste sprîncene, care făcea ochii atît de mari și din ce în ce mai mari, înclîți ea se întreba cît aveau să se mai deschidă așa. Profesorul Știelot îi fascina. Prîns între o femeie care își ținea strîns în mîna geantă și cu cealaltă mîna, tot foarte strîns, leția pe care se temea parcă să nu-și lăsa în ea, și un țică căsușe deapătate, înclîțele cu gîlete mari, moștenite pesemne de la vreun frate, și rămînea pierdut în admirație, cu ochii lui nestîrșiți. Și deodată, din urmărea lui fără căpăt, fîcîl izbucni într-un hohot de rîs atît de împede, de sonor, de fericit, la care participa întreaga lui ființă, înclîți parcă peste

foată larma cuprinsului se ridica risul lui și acoperă tot, cel puțin pentru auzul Lisavelei. Fata simți că se pe-trece ceva în gîtlejul ei, în piept, sub pleoape. Se întrebă dacă îi venea curvya să plîngă și își dădu seama că plîngea chiar, înclîțată, grăbită, ac-tivă, cîrîcînd uneori, cum fusese în ultimii ani, nu mai avusese de mult vreme să plîngă și parcă nici chief, nici nevoie. Toate împrejurările prin care trecuse, toate acțiunile ei sau ale celorlalți solicitau de la ea lotărîre rezezițivă, efort poate, atenție toide-a-una, dar niciodată lacrimi. Și uite, acum, pentru că acolo, în fața ei se ridica un brad înalt, plin de gîrlînde de becuri colorate, acoperite azi cu zăpadă proaspătă, pentru că la doi pași era pavilionul cu jucării și dincolo cel cu ursuleți adevărați care mîrlău după gratii și se tăvăleau îmbrășișiți, pentru că băiețelul cu ochii mari și căcălă înaltă împin-se cu degetele lui boante, răschi-ra-
te, înghetate, ușița prin care se pătrundea Teatrul de păpuși și se pierduse înaintea, pentru că pe toate aleile și în fața tuturor chio-scurilor stăteau copiii pentru care erau făcute astea, copiii de aici, din țirg și din satele inconjurătoare, pentru că bucuria lor izbucnea fără opreliși și fără surdina, i se topea parcă înima în piept și n-avea nici o putere s-o oprească să se înnoace așa. I se ve-neau nestăvîlîte, imagini din propria

NOVELĂ DE LUCIA DEMETRIUS

ei copilărie, ale unui băieci de țară prin care umbra descuțit, cu frații ei des-cuții și ei, prîntre căruțe cu oale, prin-tr-un praf înecăcios, ale unui băieci cu panoramă cu monștri, cu umbrare sub care se bea rachiul și se mîncau cir-niți, cu urlete și înghesușă, în care copiii erau striviți fără să aiceva seama că i-a strivit. La caruciorul cu sticle de limonadă roșie ca cernața, astupate cu cîte o bilă, la care rivise o zi întreaga, asudată și însetată, la bătaia pe care o mîncase „acasă” de la logodniță pentru că lipsise toată ziua. Nopti întregi pe urmă viasne copiliul cu cap de vîleț pe care îl văzuse a-co-va și nopti întregi sarise din somn de spaimă și greeță.

Peste imaginea acestui băieci se a-geza mereu alta a ei însăși, mică cît leția care își alegea acum cărți de taraba librăriei ca de jucărie, imagi-ne ei la plivit, între frații ei, într-o zi călduroasă, grea, a ei alergînd cu picioarele goale peste podișca înghe-țată de peste rîul înghețat care curgea în spatele conacului, cu zece lei în mîna înepenită de frig, pentru că bo-lerul voia neapărat covrigi de la în-clocumă, la lăuca pe care dăduse să i-o țiarbă la bucatărie.

Lucrase și ea pînă ieri cu comisa de femei la realizarea acestui oraș al copiilor, se bucurase pe rînd de fiecare idee și de fiecare lucru bine făcut, dar nu avusese timp, ca în clipa asta, pen-tru o lungă și destînsă contempla-re. Acum, odată cu desîntinderea, venea o neașteptată emoție și un șir nestîrșit de amintiri dureroase, pierdute aproape pînă azi.

Soneria ascuțită și zbrîntătoare a călășelor făcu. În aerul rece nu mai răsuna acum decît risete și chiole-miel, trompeta țării și slabe pe feletrite-glasuri. Un scriștîit lung, și călășei începură să se învîrtească, purtîndu-și departe în aer sînile colorate, auto-mobilele și avioanele încărcate de co-foșe și tricouri peste care rideau multe mișci, rumene, cîrne, strălucito-are, girje știrbe, ochi jucăuși.

Lisaveta se urni greu din loc. Mai avea și alte treburi, nu putea rămînea

aici cît ț-ar fi cerut inima. Trebuia să treacă pe la raion, apoi să mînce în grabă și să plece în comuna Sal-cia, unde avea o ședință cu femeile. Și, deodată, își aduse aminte de to-varășă Mioara. Cum de uitase de ea? Se putea să nu fie aici ea care pictase fațadele baracelor și ale căsuțelor, ea care zugrăvisse atît de frumos anima-tele de placaj de la intrare, ea care, cu mîinile ei alit de pricepute — ah! cum se uitase Lisaveta la mîinile as-tea și cum le admirase dibăcia! — făcuse tot ce era giugya, colorat, mi-nunat aici? Sigur că venise și ea să vadă bucuria copiilor și izbînda mîn-cii ei! Cum de n-o înclîțise? Cine știe în ce colț, ascușă ca și ea, Li-saveta, privea și Mioara și înimă îi bătea de bucurie. N-o mai putea căuta, era țirziu.

La raion nu se întoreseră încă toți tovarășii de la deschiderea Orașului Copiilor. Cei care veniseră înaintea ei aveau un aer bucurios, improspătat, dar parcă în viața fiecăruia s-ar fi petre-cut ceva plăcut, parcă fiecare ar fi avut o bucurie personală, parcă fiecare s-ar fi înclîțit puțin la copilărie. Lucrau, dar păstrau în ochi strălucirea de adinen-ori și un zîmbet le mai plutea încă pe buze, chiar cînd vorbeau de campania sanitară care trebuia începută în ale împotriva molimii de gripă, sau des-pre darea de seamă a gospodăriei co-lective din Cîndreni, care fusese făcît în ajun și dovedise multe progrese

dar și incapacitatea inginerului ag-ro-nom.

Lisaveta trecu prin cîteva birouri ca să obțină o mașină pentru după-masa aceea, dar se văzu că una tre-buia să plece cu un secretar în cu-totul altă direcție, iar cealaltă plecase de dimineață înca la București. Că-pă țagădălă unei căruțe și se în-clîncea puțin la gîndul că trebuia să plece mult mai devreme, s-o ducă pe Mioara, pe care o poltise să vină cu ea ca să facă cîteva schițe acolo, pe un drum hîrducat, sub amenințarea asta a vremii, să se grăbescă și să poată la înclîncare ca să nu le prînda vreun viscol noaptea pe drum și să n-aiibă parte de vreun cărușul circulas, care face nazuri la un drum de noap-te.

Cînd intră în biroul primului se-cretar, acesta ridică spre ea privirea nițel obosită, își scoase ochelarii, își frecă îndelung ochii și zîmbi larg: — Iar electricitatea? Să-i mai cert nițel? Să-i grăbesc? Pe care? Lisaveta zîmbi și ea.

Nu, de două zile se lucrează te-meinic. Acum e vorba de altceva. De casa de naștere din Sălcia. Mă duc azi acolo și nu știu dacă le pot da o veste. Cunoașteți problema cu docto-ria lor care nu mai vrea să stea. S-a cerut la ministru, prin secția sanitară de la regiune, alt medic, dar înțirzie. Aș vrea ca dumneavoastră...

— Sigur, să fac țărăbol la regiune! Tovarășă Saveta, tovarășă Saveta! Mai urnește-ți și pe cei de resort. In-tr-o zi ai să vii să-mi ceri să mă așez cu la volan, să le duc nu știu unde, cînd o li șoferul învot! Hai, mai vrei ceva de la mine, ceva ce nu pot face pe lumea asta decît eu?

Lisaveta înțelegea tonul giugmel al primului secretar Cîncu, dar știa că era tolușe ceva adevărat în giugma asta. Se ținea scări de el pentru toate rezolvările și ar fi trebuit să învețe să-i determine și pe ceilalți, chiar și-nd se lăsa mai greu. Deși trebuia să în-vețe treaba asta, să nu meargă vesnic la tovarășii Cîncu, și așa destul de împovărat, numai pentru faptul că el le dezlega pe toate mai ușor.

Se uita fix înaintea ei, pe birou, ni-țel intimidată, dar hotărîta totuși să nu se ridice, devreme ce era aici, pînă cînd secretarul nu va pune mîna pe telefon. Dacă tot îl întrerupsese de la lucru, cel puțin să plece cu treaba asta rezolvată.

Gîncu înțise mîna spre telefon. Li-saveta respiră adînc, îl privi iar și zîmbi mulțumită. Apoi așteptară amî-nod să vină legătura cu regiunea.

Pe masa primului secretar, într-un colț, erau puse una peste alta două cărțuții colorate și lucioase, o trom-petă albastră de carton cu franjuri de lăiță roz, un iepuraș de plus cu urechi lungi ca de fum, Cîncu prînsе privirea Lisavelei:

— Petruț al meu era răcit, nu l-am putut aduce azi la inaugurare. Să știți că-a țeșit foarte frumos, era chiar foarte viuțit, acest oraș al copiilor pentru noi, care sîntem începători și l-am în-țiglebat pentru prima oară. Te felicit și pe dumneata cu toată căldura. Cu asta ar fi trebuit să încep, dar uite, sînt obosit, iar m-am culcat astă-noapte la trei, și cînd ai intrat pe ușă am uitat. Și doar mi-a plăcut foarte mult!

Lisaveta îndreptă spre secretar ochii ei de cățiea neagră, plini de bucurie. Ar fi vrut să-i spună cît de mulțumită era și ea, să-i întrebe cum ar putea să fie la anul ca să fie mai frumos, dacă e cu puțință să fie mai frumos, să spună cît de fericită erau copiii azi de dimineață în grădina lor, ce bine fusese că-l deschisese dimineața, cînd pufiseră veni alții copii din sate, renunțînd la ideea că seara ar fi putut aprinde și pomul, să-i spună despre ceea ce se petrecuse în ea, cu amîn-tirile vechi și cu emoțiile proaspete, să-i spună ce frumos lucrase tovarășă asta de la București, Mioara, și ce frumos le zugrăvisse pe toate, dar nu spuse nimic. Se uită numai cu o pri-vire încercată de toate aceste gînduri și ei le pricepu p semne, pentru că își frecă ochii și fruntea cu mișcarea aceea care îi era obișnuită cînd îl fră-mînta sau îl mișca ceva.

— A lucrat frumos, tare frumos pic-to-rița de la București! Izbucni să șop-tească Lisaveta. Atît, ce fusese în ea, cum putea fi?

— Telefonul zbrîntî. Se făcuse legătura cu regiunea.

Cînd Lisaveta țeși de la primul se-cretar, era luminată toată de victorie. Peste o zi-două, la Sălcia avea să vină un medic nou. Putea să le spună chiar de azi femeilor să fie liniștite pentru Casa lor de naștere, pe care o făcuseră cîndva cu alții avînt și care azi stătea mai mult goală din pricina zăpăcilei aceleia de doctori.

ales trebuia s-o găsească — dar unde? — pe tovarășă Mioara.

În cantină era încă puțină lume. Cantina se afla la subsol, în clădirea lungă și înaltă, cu înfășurarea de scoor-lă, a statului popular, și ferestrele ei înșirate la înălțimea trotuarului erau acoperite pînă sus de zăpadă. Ceta două mari sobe de teracotă așezate la un capăt și la celălalt al sălii lungi și scunde nu izbuteau s-o încălzească bine, așa că oamenii își păstrau pal-toanele pe ei. Lumina cernută prin albul de scamă al ferestrelor era rece și ea.

Lisaveta își pîmbă privirea prin în-căpere și tresări de bucurie: la o masă, în fund, cu spatele lipit de sobă cu capul țras în gulerul ridicat al paltonului, zgrîbălit, cu gîndul alu-rea parcă, stătea Mioara. Cînd Li-saveta se apropie repede de ea, Mioara ridică ochii ca două mărgele mari, al-baștre și zîmbi ca din somn.

— Bine că te-am găsit! Nu știam unde să te caut. Să mîncăm repede, trebuie să plecăm fuga.

— În satul acela? Da? întrebă în-cet Mioara, și parcă n-ar fi știut bine dacă era vorba de un sat adevărat sau de unul pe care îl visase ea adî-nezori.

Oare nu mai voia să vină? Inimă Lisavelei se strîmbe o clipă. Își pu-sese atîta nădejde în desenele pe care avea să le facă Mioara, în cum aveau să apară pe hîrtie, într-un tablou poate, femeile din Sălcia, în chipul cum a-vea să se bucuri și pictorița asta care zugrăvisse atît de frumos căsuțele din Orașul copiilor, de felul în care mer-gea o ședință la Sălcia unde erau atîtea tovarășe minunate. Ea, Lisaveta, le cunoștea doar de doi ani și jumătate, le știa bine pe fiecare, știa cum se schimbaseră într-un timp atît de scurt avea ce să vadă acolo Mioara!

— În satul de care ț-am spus a-seară — Bine, bine! șopti Mioara și zîmbi cu zîmbetul ei mic, economic parcă, cu care Lisaveta se deprinsese de două săptămîni, de cînd împărțea și oadau cu ea, și pe care, după uimirea de la început, îl scotea un fel de a zîmbi al orășencilor, un fel de paltețe a artiștilor, poate.

Nu țeam văzut de loc de dimi-neață la inaugurare.

— Am fost la început pe urmă am plecat acasă, era prea multă lume.

— Și n-ai stat să te ușiți la copii, cum le place?

— Oh, eu am pictat atîtea orașe ale copiilor pînă azi, înclîți știu cum reacționează.

Poate că avea dreptate, de ce să-i găscască cusur? Ea, Lisaveta, vedea pentru prima oară un asemenea lucru, așa cum pentru prima oară îl vedea și copiii de aici. Mioara, eh, Mioara făcuse atît de multe, avea dreptate să se înclîncească obosită cum era de atîta muncă. Ordănele nu sînt de-prinse doar să lucreze atîră, iarna, în vînt și în umezeală.

Fata cu cămășă foarte albă, cu țlic înclîrat, puse repede în fața Lisavelei țărăria cu borș și pe cea cu giugveci, ca să nu mai vină și a doua oară. Lisavetei îi păru rău. Știa că Mi-oarae n-ii place giugveciul, în două săptămîni de cînd era pictorița aici și se dădea poate pentru a patra oară giugveci și Lisaveta, pentru că îi oferise Mioarae țatul ei, în oada ei, pentru că conducea comisa de femei, în sfîrșit pentru că era de mult în țirgul ăsta, se simțea gazdă și răspunzătoare față de Mioara. Ar fi vrut să-i placă tot, să se simtă bine, să-și poată pune la îndemîna numai lucruri bune și plă-cute, și uite, nu se putea.

Înclîșii în țugă borșul, giugveciul, gogoșoa mare cu o diră subțire de zăhăr deasupra, și simți abia acum că-i fusese loame că se dezghețase, că-i era bine, fîlmit, pentru că mîncase

o mîncare caldă, substanțială. Uite, vînta Mioara nu mîncînea mai ni-mic! Suferea de ficat, săraca!

— Ală acasă o scriitoare de la soțul dimițat, rosti Mioara.

Lisaveta se înroși de bucurie.

— N-ai luat-o cu dumneata? Nu mi-ai adus-o?

Mioara se zăpăci puțin.

— Nu, imi pare rău. Credeam că ai să treci pe acasă, sau că o să mer-gem puțîn amîndouă după masă. Nu m-am gîndit, țarță-mă! Nu ne ducem puțîn acasă?

— Nu mai avem timp. Lasă, am s-o cîlțesc diseară.

— Nu te gîndise. Uite, Lisaveta asta tre-măc! Suferea de ficat, săraca!

— Ală acasă o scriitoare de la soțul dimițat, rosti Mioara.

Lisaveta se înroși de bucurie.

— N-ai luat-o cu dumneata? Nu mi-ai adus-o?

Mioara se zăpăci puțin.

— Nu, imi pare rău. Credeam că ai să treci pe acasă, sau că o să mer-gem puțîn amîndouă după masă. Nu m-am gîndit, țarță-mă! Nu ne ducem puțîn acasă?

— Nu mai avem timp. Lasă, am s-o cîlțesc diseară.

— Nu te gîndise. Uite, Lisaveta asta tre-măc! Suferea de ficat, săraca!

— Ală acasă o scriitoare de la soțul dimițat, rosti Mioara.

Lisaveta se înroși de bucurie.

— N-ai luat-o cu dumneata? Nu mi-ai adus-o?

Mioara se zăpăci puțin.

— Nu, imi pare rău. Credeam că ai să treci pe acasă, sau că o să mer-gem puțîn amîndouă după masă. Nu m-am gîndit, țarță-mă! Nu ne ducem puțîn acasă?

— Nu mai avem timp. Lasă, am s-o cîlțesc diseară.

— Nu te gîndise. Uite, Lisaveta asta tre-măc! Suferea de ficat, săraca!

AI. JEBELEANU

Plecarea

Turbinele stau gata de plecare,
Stau mute și ascultă-ncordate
Chemarea fanilor îndepărtate.

Muncitorii care le-au pus la fiecare
Nervi, retinele,
Le pipăie cu duioșie
Bobinele.
Turbinele vor pleca-n călătorie,
Vor pleca de pe ramurile uzinei, —
Cum pleacă păsările toamna, străpungînd
zarea.
Vor pleca stoluri, stoluri spre mări de
smaralde,
Spre flumiile lungi ale Chinei,
Vor pleca spre apele Indiei, calde.

Păsările Reșitei vor pleca în curînd.
Vor pleca la drum,
Fără răgaz,
Și nu se vor mai întoarce,
Și nu se vor mai întoarce
La cuibul de-acum.
Turbinele noastre duc spre zări de atlas
Zîmbetul prieteniei și izvoarele de pace.

Primăvara reșiteană

Să nu cați muguri, săcîi despletite,
Ori ierburii moi cu nîrfal prea limid.
Prin hăle, nori de flori nu se deschid
Ca-n ochii grădini cu-arome sau ispit

Căci șarja primăverii clocoținde,
Cînd se coboară, dogorînd, la vale,
Cu mina voastră-o treceți în metale
Și-afelul vii, la mii de grade, ride!

Din ciclul „Creionări din Reșița”

AI. ANDRÎTOIU

Cîntec de primăvară

Poftiți, tovarășii agronomi,
pămîntul să-l țiem cu fierul, —
căci, iată, nu mai vezi prin pomi,
ca printre degete, tot cerul.

Vin fără de condei, — să știți —
o lună oversuri nu voi scrie,
căci astăzi merii înfloriși
și piereștii fac poezie.

Ci, treacă-mi glezna printre flori!
pe-azur să calc, prin bălți albastre
Sînt cel mai zvelț între feciori
și-nre poeții țării noastre.

În mîna coase mi-au trecut
ca niște fulgere-nghesate,
tîind frumos, pe lingă lut,
minunea ierbilor curbate.

În finul de curînd cosit,
Ca-ntr-o romanșă populară,
cu luna m-am acoperit
și stelele mă sărutară.

Iubirea-mi se zbătea în piept
ca prepețita împușcată...
Dar azi mă cred mai înțelept
și-ncep să zic: „a fost odată...”

Știu agrotehnic cum știu
pe Eminescu și Argezei, —
și cu tractoarele mă scriu
cîteț, pe urmele zăpezii.

Căci eu presimt încă de-acum
tot rodul viilor, în vise —
al pîinilor gustos parfum
îl desfășor din manuscrise.

Deci să arăm, precum v-am spus!
Ca scutul strălucеște țara
și cerul s-a mutat mai sus.
E semn că vine primăvara.

Ci treacă-mi glezna printre flori!
De-azur să calc prin bălți albastre,
Că-s cel mai zvelț între feciori
și-nre poeții țării noastre!

Pastel citadin

Leșile din argint cernut și geruri,
sub selenarul și solarul disc, —
semețele clădiri, zăgăre-ceruri,
ca munții mai pîstrează neș în pisc.

Cresc, prin orașe, munți multicolori
cu înclăuntruri mari și luminoase,
urci marmurile-n salt și le cobori
și-azurul vezi prin sticle și mățase.

Înș împrejurul vaselor uzine
în cer coboară aurul fluid
și, parcă să vedem, prin țimpi mai bine,
înalte clarități ni se deschid.

O! linele clădirilor ansambhuri
cu joc de linii cald și-armonios
Vibrează lirole acestor cabluri
și-și risipeșc luminile pe jos.

Mă-nclîntă pulsul cald și uriaș,
mă freamăță viața citadină.
Sînt un primăveratic din oraș
ce-și pierde umbra-n marea de lumii

Calc pe lumini. Înalta tensiune
e a uzinelor și-a mea și-a ta.
Căci inimilor deacul se supune,
măsura oacului ni-e inimă.

Și dus de al mulțimii proaspăt val,
mă-opresc cu metalurgistii și-ngerieri.
În fața Comitetului Central,
la sediul major al primăverii.

Mergem?

Mioara ridică spre Lisaveta ochii ei mari, ca două mărgele enorme, puțin aburite, ochii ei somnorosi, își aduce aminte despie ce e vorba și se ridică. — Da, sigur, mergem.

Alara nuze iar, cu spor. Căruta roșie, vopsită cu flori mari care seamănă mai curind a fructe, e oprită în fața sedului. Gheorghe se învârtițe în jurul ei, se uita la roți, bate căni cu palma, asază în jurul spațelor leagănului, se uita iar la roți, parcă s-ar grăbi și parca ar fi înfuriat. Lisaveta și Mioara se urcă în teagăn.

Gheorghe se așază pe scindura pusă în fața, dă bice cailor și pornește pe drumul troienit din ajun. — Trece pe ulițele înguste, printre case acunde și îngețe care și-au și pus cămeze de zăpadă, printre garduri lungi peste care se văd curțile puști, ninse, cu cișmele infolosite în sacii sau cu finții cu cumpănă, printre străvoare mici semănate aci și colo, în vîrțile cărora se văd curțile și tencelile, toate ca de câmpuri, culți de macaroane sau, dacă sînt prefăcute în locuințe, o perdeluță, două mușcate, un îndrăguș. Uite și moșsa care înainte-lua bani de la femeie ca să le îngrijească acasă, sub cuvînt că la dispensar n-are destulă vreme, și pe care a prelucrat-o alina Lisaveta încît acum își vede foarte bine de treabă la dispensar, are și vreme, și nu mai jupoaie femeile.

Lisaveta cum intră la Alimnara, fiindcă azi au venit în oraș, lată un norman cît toate ziele în vîrînă. Lisaveta se întoarce către Mioara, grozav ar vrea să-i povestească istoria cu moșsa Niculina, dar Mioara e atît de pierdută în gîndurile ei, că Lisaveta renunță cu parere de rău. Acum casele sînt mai rare, curțile mai lungi, presarate cu pomi desfrunziți, cite un mîdan pe ici, pe colo, și începe cîmpul. Aici, de o parte și de alta a drumului, peste ogoarele largi, s-a așezat pînă unde pot străbate ochii, un neprănitun covor. Peste el, cerul coboară înec, melodic, în slurii dese, zeci, sute de cortine jucășe. Zăpada se așază repede pe spinările cailor, pe spatele și pe umerii cărușului, pe umerii și pe genunchii celor două femei, li se lipește de pieoape și de obraji, le pătrunde sub guler. Căi aleară o bucată de vreme repede și vesel parcă, apoi, pe măsură ce drumul e mai neambal și tencelile cresc, își potolește pasul și trudește să-și ridice piciorii din zăpadă, să-l arunce mai departe. Trece print-un sat, printre curți mari în fundul cărora stau casele cocoțate pe prispe înalte, case care parcă își pierd contururile în nămeții care cresc în jurul lor, trec printre fața unei școli prin ale cărei gemuri dechise se aude sîrîitul recitării din zece de pietruși mici în care clocește încă goana de adîncime, curcubete, trec în fața hîncușelor gospodăriei colective din casa cu două coloane înfășurate în iederă verde la intrare.

Mioara se gîndește adînc, utilizîndu-se la toate astea. Lisaveta o privește din cînd în cînd, întoarce capul sau măcar strecoară o privire pe la coada ochilor. Și-a închipuit altfel drumul ăsta. A crezut că vor vorbi, că ea îi va povesti despre lucrurile prin care trec, despre întâmplări, despre femei grozave sau femei cirotășe, că Mioara ar să intreabă și să intereseze, să vrea să deseneze una sau alta, să dea pe la vreau zîri desenele astea, să se aște și în alte părți din țară ce fel de femei sînt pe aici, dar uite că Mioara are gîndurile ei și stă zgribulită, ghemuită, cu ochii mari, tăcută. Are poate și ea ale ei. Nu tot așa stătea și în zilele în care a pictat Orașul Copiilor, și pe urmă ce a ieșit din mîinile ei, după ce Lisaveta se îndose și se temese destul? Poate că și acum se gîndește la pictură!

Sătul s-a sfîrșit. Uite iar cîmpul cu cerul lui jos și vîntul. Fulgii s-au mai rărit, acum sînt nici și înșepători ca niște ace de gheață. Cîmpia se vede pînă mult mai departe și la marginea ei zărea e plumburie și scundă, parcă cerul s-ar grăbi să coboare peste ogoare ca un capac mare care acuminează ar se așlupie tot. Și, deodată, se face mult mai frig.

Mioara simte frigul ăsta pînă în suflet parcă. Și umezeala. Cărășul își aduce căni din mîna bînei dacă se nimerea să aibă comanda așa vară, cînd e mai ușor de mers, strîci și mai puțin haine cu mijloacele astea de transport, sint și fructe. Le mai des-păgînbușii cu fructele de masa de la cântină. Femeile din regiunea ăsta n-au nici o grație în trup. Poate și hainele sînt vinovate, și zăpada. N-ar fi trebuit să fie alit de slabă în fața invitației Lisavetei. A crezut că ei puțin are să meargă mașina. Uite. Lisaveta e senină, de parcă i-ar fi totna. Ce fel de piele o fi avînd de nu-i vine să plîngă de frigul și umezeala asta? Ba nu, s-a întîmnecat. Geva aram s-a ivit în ochii ei de cafea neagră. Se strînge în haină și parca o trece un fior. În sîrșit a pătrunsuș frigul și, poate, plictisăcia. Nu e nici ea de fier! Mioara se apleacă spre ea, compătimitoare:

— Ce e? Ți-e frig?
— Ai văzut-o? Întreabă Lisaveta. Pe femeia care a trecut adineori pe lângă noi, ai văzut-o? Gea cu palton de oras, cu basma de mătase albăstră, Lisaveta e senină, de parcă i-ar fi totna. Ce fel de piele o fi avînd de nu-i vine să plîngă de frigul și umezeala asta? Ba nu, s-a întîmnecat. Geva aram s-a ivit în ochii ei de cafea neagră. Se strînge în haină și parca o trece un fior. În sîrșit a pătrunsuș frigul și, poate, plictisăcia. Nu e nici ea de fier! Mioara se apleacă spre ea, compătimitoare:

— Ce e? Ți-e frig?
— Ai văzut-o? Întreabă Lisaveta. Pe femeia care a trecut adineori pe lângă noi, ai văzut-o? Gea cu palton de oras, cu basma de mătase albăstră, Lisaveta e senină, de parcă i-ar fi totna. Ce fel de piele o fi avînd de nu-i vine să plîngă de frigul și umezeala asta? Ba nu, s-a întîmnecat. Geva aram s-a ivit în ochii ei de cafea neagră. Se strînge în haină și parca o trece un fior. În sîrșit a pătrunsuș frigul și, poate, plictisăcia. Nu e nici ea de fier! Mioara se apleacă spre ea, compătimitoare:

— Ce e? Ți-e frig?
— Ai văzut-o? Întreabă Lisaveta. Pe femeia care a trecut adineori pe lângă noi, ai văzut-o? Gea cu palton de oras, cu basma de mătase albăstră, Lisaveta e senină, de parcă i-ar fi totna. Ce fel de piele o fi avînd de nu-i vine să plîngă de frigul și umezeala asta? Ba nu, s-a întîmnecat. Geva aram s-a ivit în ochii ei de cafea neagră. Se strînge în haină și parca o trece un fior. În sîrșit a pătrunsuș frigul și, poate, plictisăcia. Nu e nici ea de fier! Mioara se apleacă spre ea, compătimitoare:

— Ce e? Ți-e frig?
— Ai văzut-o? Întreabă Lisaveta. Pe femeia care a trecut adineori pe lângă noi, ai văzut-o? Gea cu palton de oras, cu basma de mătase albăstră, Lisaveta e senină, de parcă i-ar fi totna. Ce fel de piele o fi avînd de nu-i vine să plîngă de frigul și umezeala asta? Ba nu, s-a întîmnecat. Geva aram s-a ivit în ochii ei de cafea neagră. Se strînge în haină și parca o trece un fior. În sîrșit a pătrunsuș frigul și, poate, plictisăcia. Nu e nici ea de fier! Mioara se apleacă spre ea, compătimitoare:

— Ce e? Ți-e frig?
— Ai văzut-o? Întreabă Lisaveta. Pe femeia care a trecut adineori pe lângă noi, ai văzut-o? Gea cu palton de oras, cu basma de mătase albăstră, Lisaveta e senină, de parcă i-ar fi totna. Ce fel de piele o fi avînd de nu-i vine să plîngă de frigul și umezeala asta? Ba nu, s-a întîmnecat. Geva aram s-a ivit în ochii ei de cafea neagră. Se strînge în haină și parca o trece un fior. În sîrșit a pătrunsuș frigul și, poate, plictisăcia. Nu e nici ea de fier! Mioara se apleacă spre ea, compătimitoare:

— Ce e? Ți-e frig?
— Ai văzut-o? Întreabă Lisaveta. Pe femeia care a trecut adineori pe lângă noi, ai văzut-o? Gea cu palton de oras, cu basma de mătase albăstră, Lisaveta e senină, de parcă i-ar fi totna. Ce fel de piele o fi avînd de nu-i vine să plîngă de frigul și umezeala asta? Ba nu, s-a întîmnecat. Geva aram s-a ivit în ochii ei de cafea neagră. Se strînge în haină și parca o trece un fior. În sîrșit a pătrunsuș frigul și, poate, plictisăcia. Nu e nici ea de fier! Mioara se apleacă spre ea, compătimitoare:

— Ce e? Ți-e frig?
— Ai văzut-o? Întreabă Lisaveta. Pe femeia care a trecut adineori pe lângă noi, ai văzut-o? Gea cu palton de oras, cu basma de mătase albăstră, Lisaveta e senină, de parcă i-ar fi totna. Ce fel de piele o fi avînd de nu-i vine să plîngă de frigul și umezeala asta? Ba nu, s-a întîmnecat. Geva aram s-a ivit în ochii ei de cafea neagră. Se strînge în haină și parca o trece un fior. În sîrșit a pătrunsuș frigul și, poate, plictisăcia. Nu e nici ea de fier! Mioara se apleacă spre ea, compătimitoare:

— Ce e? Ți-e frig?
— Ai văzut-o? Întreabă Lisaveta. Pe femeia care a trecut adineori pe lângă noi, ai văzut-o? Gea cu palton de oras, cu basma de mătase albăstră, Lisaveta e senină, de parcă i-ar fi totna. Ce fel de piele o fi avînd de nu-i vine să plîngă de frigul și umezeala asta? Ba nu, s-a întîmnecat. Geva aram s-a ivit în ochii ei de cafea neagră. Se strînge în haină și parca o trece un fior. În sîrșit a pătrunsuș frigul și, poate, plictisăcia. Nu e nici ea de fier! Mioara se apleacă spre ea, compătimitoare:

— Ce e? Ți-e frig?
— Ai văzut-o? Întreabă Lisaveta. Pe femeia care a trecut adineori pe lângă noi, ai văzut-o? Gea cu palton de oras, cu basma de mătase albăstră, Lisaveta e senină, de parcă i-ar fi totna. Ce fel de piele o fi avînd de nu-i vine să plîngă de frigul și umezeala asta? Ba nu, s-a întîmnecat. Geva aram s-a ivit în ochii ei de cafea neagră. Se strînge în haină și parca o trece un fior. În sîrșit a pătrunsuș frigul și, poate, plictisăcia. Nu e nici ea de fier! Mioara se apleacă spre ea, compătimitoare:

— Ce e? Ți-e frig?
— Ai văzut-o? Întreabă Lisaveta. Pe femeia care a trecut adineori pe lângă noi, ai văzut-o? Gea cu palton de oras, cu basma de mătase albăstră, Lisaveta e senină, de parcă i-ar fi totna. Ce fel de piele o fi avînd de nu-i vine să plîngă de frigul și umezeala asta? Ba nu, s-a întîmnecat. Geva aram s-a ivit în ochii ei de cafea neagră. Se strînge în haină și parca o trece un fior. În sîrșit a pătrunsuș frigul și, poate, plictisăcia. Nu e nici ea de fier! Mioara se apleacă spre ea, compătimitoare:

— Ce e? Ți-e frig?
— Ai văzut-o? Întreabă Lisaveta. Pe femeia care a trecut adineori pe lângă noi, ai văzut-o? Gea cu palton de oras, cu basma de mătase albăstră, Lisaveta e senină, de parcă i-ar fi totna. Ce fel de piele o fi avînd de nu-i vine să plîngă de frigul și umezeala asta? Ba nu, s-a întîmnecat. Geva aram s-a ivit în ochii ei de cafea neagră. Se strînge în haină și parca o trece un fior. În sîrșit a pătrunsuș frigul și, poate, plictisăcia. Nu e nici ea de fier! Mioara se apleacă spre ea, compătimitoare:

— Ce e? Ți-e frig?
— Ai văzut-o? Întreabă Lisaveta. Pe femeia care a trecut adineori pe lângă noi, ai văzut-o? Gea cu palton de oras, cu basma de mătase albăstră, Lisaveta e senină, de parcă i-ar fi totna. Ce fel de piele o fi avînd de nu-i vine să plîngă de frigul și umezeala asta? Ba nu, s-a întîmnecat. Geva aram s-a ivit în ochii ei de cafea neagră. Se strînge în haină și parca o trece un fior. În sîrșit a pătrunsuș frigul și, poate, plictisăcia. Nu e nici ea de fier! Mioara se apleacă spre ea, compătimitoare:

— Ce e? Ți-e frig?
— Ai văzut-o? Întreabă Lisaveta. Pe femeia care a trecut adineori pe lângă noi, ai văzut-o? Gea cu palton de oras, cu basma de mătase albăstră, Lisaveta e senină, de parcă i-ar fi totna. Ce fel de piele o fi avînd de nu-i vine să plîngă de frigul și umezeala asta? Ba nu, s-a întîmnecat. Geva aram s-a ivit în ochii ei de cafea neagră. Se strînge în haină și parca o trece un fior. În sîrșit a pătrunsuș frigul și, poate, plictisăcia. Nu e nici ea de fier! Mioara se apleacă spre ea, compătimitoare:

— Ce e? Ți-e frig?
— Ai văzut-o? Întreabă Lisaveta. Pe femeia care a trecut adineori pe lângă noi, ai văzut-o? Gea cu palton de oras, cu basma de mătase albăstră, Lisaveta e senină, de parcă i-ar fi totna. Ce fel de piele o fi avînd de nu-i vine să plîngă de frigul și umezeala asta? Ba nu, s-a întîmnecat. Geva aram s-a ivit în ochii ei de cafea neagră. Se strînge în haină și parca o trece un fior. În sîrșit a pătrunsuș frigul și, poate, plictisăcia. Nu e nici ea de fier! Mioara se apleacă spre ea, compătimitoare:

— Ce e? Ți-e frig?
— Ai văzut-o? Întreabă Lisaveta. Pe femeia care a trecut adineori pe lângă noi, ai văzut-o? Gea cu palton de oras, cu basma de mătase albăstră, Lisaveta e senină, de parcă i-ar fi totna. Ce fel de piele o fi avînd de nu-i vine să plîngă de frigul și umezeala asta? Ba nu, s-a întîmnecat. Geva aram s-a ivit în ochii ei de cafea neagră. Se strînge în haină și parca o trece un fior. În sîrșit a pătrunsuș frigul și, poate, plictisăcia. Nu e nici ea de fier! Mioara se apleacă spre ea, compătimitoare:

— Ce e? Ți-e frig?
— Ai văzut-o? Întreabă Lisaveta. Pe femeia care a trecut adineori pe lângă noi, ai văzut-o? Gea cu palton de oras, cu basma de mătase albăstră, Lisaveta e senină, de parcă i-ar fi totna. Ce fel de piele o fi avînd de nu-i vine să plîngă de frigul și umezeala asta? Ba nu, s-a întîmnecat. Geva aram s-a ivit în ochii ei de cafea neagră. Se strînge în haină și parca o trece un fior. În sîrșit a pătrunsuș frigul și, poate, plictisăcia. Nu e nici ea de fier! Mioara se apleacă spre ea, compătimitoare:

Poate îl oblojește alfa pe la București și eu le-ăș scria socotele! Femeile rid cu mare poftă. Rîde și Lisaveta, apoi roagă să se facă liniște și bate cu unghia într-un pahar. Mioara zîmbi și ea scurt, politicoz, și iar a ascultat mai departe numai cu o ureche. Acum s-a dezghețat bine. Invîrșite în degele un crelon, ține carnetul de schițe pe genunchii și-și plîmbă ochii mari deasupra adunării. I-ar plăcea s-o plezeze, nu s-o deseneze pe Florina cea frumoasă, așa cum stătea adineori în fața sobei cu lumina focului în fața, cu umbra jucășă a flăcărilor în păr și pe frunte, dar ce-ar reprezenta asta? Să facă o compoziție: așază asta de femei atente și tema să fie: „Sediința comisiei de femei”? Dar lumina asta e altă de puțin generoasă — auzi, tocmăi s-a ridicat una și vorbește despre electrificarea satului, despre cvintilul femeilor în grăbirea aceselor chestiuni. Ei, atunci ar fi alți tot o lumina egală, scarbădă, de la niște prăpădie de becuri din teren. Și culorile în care sînt îmbrăcate, oam terne. Da, există o oarecare varietate de chipuri, dar vezi, ca să piteze asta ar trebui să mai vină aici de citeva ori, și cu drumul ăsta, și cu trîgul asta! Nu, mîlțumesc! Și uite, chiar înaltațea felelor e monotonă. Și atîndu-și obișnuit. Ar fi o bătaie de cap să obții de la ele atîndu-și diferite și să le și menții!

Acum se aude glasul adînc al celei cărăia îi spun Leanca. — Ce poate alta, pot și eu. Ce trece prin capul unui bărbat, trece și print-al meu. Asta nu mai e nici mirare, nici îndoaială pentru mine, tovarășe. A fost acum zece ani, să zicem, nu mai e azi. De asta eu nu pricep cum mai poate o femeie ca Zina să zică: „Nu pot!”, cînd l se dă o sarcină. — Cine o mai fi Zina cu sarcina? Se întrebă Mioara, care a pierdut și ea și se desenează acum pe Lisaveta, cu ochii ei mari, aprinși, cu fața încordată de atenție și interes. Cel puțin cu atît are să se alege, cu citeva schițe de capete, care s-ar putea să apară într-o revistă. Tot chinul călătoriei ăsteia n-ar fi zadarnic. În sîrșit, desenul, mai omori plictisăcia scrisurilor ăstora. De afară se aude vîntul bîndînd lîrbat. Ferestrele sînt zgîlfite din țîni și albe de tot de zăpadă. Pe sub ușa intră frig și-i îngheață picioarele, pe cînd spatele e încins de tot de dogoreala sobei.

Acum vorbește Lisaveta. Din cînd în cînd, Mioara o aude:

— Poate îl oblojește alfa pe la București și eu le-ăș scria socotele! Femeile rid cu mare poftă. Rîde și Lisaveta, apoi roagă să se facă liniște și bate cu unghia într-un pahar. Mioara zîmbi și ea scurt, politicoz, și iar a ascultat mai departe numai cu o ureche. Acum s-a dezghețat bine. Invîrșite în degele un crelon, ține carnetul de schițe pe genunchii și-și plîmbă ochii mari deasupra adunării. I-ar plăcea s-o plezeze, nu s-o deseneze pe Florina cea frumoasă, așa cum stătea adineori în fața sobei cu lumina focului în fața, cu umbra jucășă a flăcărilor în păr și pe frunte, dar ce-ar reprezenta asta? Să facă o compoziție: așază asta de femei atente și tema să fie: „Sediința comisiei de femei”? Dar lumina asta e altă de puțin generoasă — auzi, tocmăi s-a ridicat una și vorbește despre electrificarea satului, despre cvintilul femeilor în grăbirea aceselor chestiuni. Ei, atunci ar fi alți tot o lumina egală, scarbădă, de la niște prăpădie de becuri din teren. Și culorile în care sînt îmbrăcate, oam terne. Da, există o oarecare varietate de chipuri, dar vezi, ca să piteze asta ar trebui să mai vină aici de citeva ori, și cu drumul ăsta, și cu trîgul asta! Nu, mîlțumesc! Și uite, chiar înaltațea felelor e monotonă. Și atîndu-și obișnuit. Ar fi o bătaie de cap să obții de la ele atîndu-și diferite și să le și menții!

Acum se aude glasul adînc al celei cărăia îi spun Leanca. — Ce poate alta, pot și eu. Ce trece prin capul unui bărbat, trece și print-al meu. Asta nu mai e nici mirare, nici îndoaială pentru mine, tovarășe. A fost acum zece ani, să zicem, nu mai e azi. De asta eu nu pricep cum mai poate o femeie ca Zina să zică: „Nu pot!”, cînd l se dă o sarcină. — Cine o mai fi Zina cu sarcina? Se întrebă Mioara, care a pierdut și ea și se desenează acum pe Lisaveta, cu ochii ei mari, aprinși, cu fața încordată de atenție și interes. Cel puțin cu atît are să se alege, cu citeva schițe de capete, care s-ar putea să apară într-o revistă. Tot chinul călătoriei ăsteia n-ar fi zadarnic. În sîrșit, desenul, mai omori plictisăcia scrisurilor ăstora. De afară se aude vîntul bîndînd lîrbat. Ferestrele sînt zgîlfite din țîni și albe de tot de zăpadă. Pe sub ușa intră frig și-i îngheață picioarele, pe cînd spatele e încins de tot de dogoreala sobei.

Acum vorbește Lisaveta. Din cînd în cînd, Mioara o aude:

— Poate îl oblojește alfa pe la București și eu le-ăș scria socotele! Femeile rid cu mare poftă. Rîde și Lisaveta, apoi roagă să se facă liniște și bate cu unghia într-un pahar. Mioara zîmbi și ea scurt, politicoz, și iar a ascultat mai departe numai cu o ureche. Acum s-a dezghețat bine. Invîrșite în degele un crelon, ține carnetul de schițe pe genunchii și-și plîmbă ochii mari deasupra adunării. I-ar plăcea s-o plezeze, nu s-o deseneze pe Florina cea frumoasă, așa cum stătea adineori în fața sobei cu lumina focului în fața, cu umbra jucășă a flăcărilor în păr și pe frunte, dar ce-ar reprezenta asta? Să facă o compoziție: așază asta de femei atente și tema să fie: „Sediința comisiei de femei”? Dar lumina asta e altă de puțin generoasă — auzi, tocmăi s-a ridicat una și vorbește despre electrificarea satului, despre cvintilul femeilor în grăbirea aceselor chestiuni. Ei, atunci ar fi alți tot o lumina egală, scarbădă, de la niște prăpădie de becuri din teren. Și culorile în care sînt îmbrăcate, oam terne. Da, există o oarecare varietate de chipuri, dar vezi, ca să piteze asta ar trebui să mai vină aici de citeva ori, și cu drumul ăsta, și cu trîgul asta! Nu, mîlțumesc! Și uite, chiar înaltațea felelor e monotonă. Și atîndu-și obișnuit. Ar fi o bătaie de cap să obții de la ele atîndu-și diferite și să le și menții!

Acum se aude glasul adînc al celei cărăia îi spun Leanca. — Ce poate alta, pot și eu. Ce trece prin capul unui bărbat, trece și print-al meu. Asta nu mai e nici mirare, nici îndoaială pentru mine, tovarășe. A fost acum zece ani, să zicem, nu mai e azi. De asta eu nu pricep cum mai poate o femeie ca Zina să zică: „Nu pot!”, cînd l se dă o sarcină. — Cine o mai fi Zina cu sarcina? Se întrebă Mioara, care a pierdut și ea și se desenează acum pe Lisaveta, cu ochii ei mari, aprinși, cu fața încordată de atenție și interes. Cel puțin cu atît are să se alege, cu citeva schițe de capete, care s-ar putea să apară într-o revistă. Tot chinul călătoriei ăsteia n-ar fi zadarnic. În sîrșit, desenul, mai omori plictisăcia scrisurilor ăstora. De afară se aude vîntul bîndînd lîrbat. Ferestrele sînt zgîlfite din țîni și albe de tot de zăpadă. Pe sub ușa intră frig și-i îngheață picioarele, pe cînd spatele e încins de tot de dogoreala sobei.

Acum vorbește Lisaveta. Din cînd în cînd, Mioara o aude:

— Poate îl oblojește alfa pe la București și eu le-ăș scria socotele! Femeile rid cu mare poftă. Rîde și Lisaveta, apoi roagă să se facă liniște și bate cu unghia într-un pahar. Mioara zîmbi și ea scurt, politicoz, și iar a ascultat mai departe numai cu o ureche. Acum s-a dezghețat bine. Invîrșite în degele un crelon, ține carnetul de schițe pe genunchii și-și plîmbă ochii mari deasupra adunării. I-ar plăcea s-o plezeze, nu s-o deseneze pe Florina cea frumoasă, așa cum stătea adineori în fața sobei cu lumina focului în fața, cu umbra jucășă a flăcărilor în păr și pe frunte, dar ce-ar reprezenta asta? Să facă o compoziție: așază asta de femei atente și tema să fie: „Sediința comisiei de femei”? Dar lumina asta e altă de puțin generoasă — auzi, tocmăi s-a ridicat una și vorbește despre electrificarea satului, despre cvintilul femeilor în grăbirea aceselor chestiuni. Ei, atunci ar fi alți tot o lumina egală, scarbădă, de la niște prăpădie de becuri din teren. Și culorile în care sînt îmbrăcate, oam terne. Da, există o oarecare varietate de chipuri, dar vezi, ca să piteze asta ar trebui să mai vină aici de citeva ori, și cu drumul ăsta, și cu trîgul asta! Nu, mîlțumesc! Și uite, chiar înaltațea felelor e monotonă. Și atîndu-și obișnuit. Ar fi o bătaie de cap să obții de la ele atîndu-și diferite și să le și menții!

Acum se aude glasul adînc al celei cărăia îi spun Leanca. — Ce poate alta, pot și eu. Ce trece prin capul unui bărbat, trece și print-al meu. Asta nu mai e nici mirare, nici îndoaială pentru mine, tovarășe. A fost acum zece ani, să zicem, nu mai e azi. De asta eu nu pricep cum mai poate o femeie ca Zina să zică: „Nu pot!”, cînd l se dă o sarcină. — Cine o mai fi Zina cu sarcina? Se întrebă Mioara, care a pierdut și ea și se desenează acum pe Lisaveta, cu ochii ei mari, aprinși, cu fața încordată de atenție și interes. Cel puțin cu atît are să se alege, cu citeva schițe de capete, care s-ar putea să apară într-o revistă. Tot chinul călătoriei ăsteia n-ar fi zadarnic. În sîrșit, desenul, mai omori plictisăcia scrisurilor ăstora. De afară se aude vîntul bîndînd lîrbat. Ferestrele sînt zgîlfite din țîni și albe de tot de zăpadă. Pe sub ușa intră frig și-i îngheață picioarele, pe cînd spatele e încins de tot de dogoreala sobei.

Acum vorbește Lisaveta. Din cînd în cînd, Mioara o aude:

— Poate îl oblojește alfa pe la București și eu le-ăș scria socotele! Femeile rid cu mare poftă. Rîde și Lisaveta, apoi roagă să se facă liniște și bate cu unghia într-un pahar. Mioara zîmbi și ea scurt, politicoz, și iar a ascultat mai departe numai cu o ureche. Acum s-a dezghețat bine. Invîrșite în degele un crelon, ține carnetul de schițe pe genunchii și-și plîmbă ochii mari deasupra adunării. I-ar plăcea s-o plezeze, nu s-o deseneze pe Florina cea frumoasă, așa cum stătea adineori în fața sobei cu lumina focului în fața, cu umbra jucășă a flăcărilor în păr și pe frunte, dar ce-ar reprezenta asta? Să facă o compoziție: așază asta de femei atente și tema să fie: „Sediința comisiei de femei”? Dar lumina asta e altă de puțin generoasă — auzi, tocmăi s-a ridicat una și vorbește despre electrificarea satului, despre cvintilul femeilor în grăbirea aceselor chestiuni. Ei, atunci ar fi alți tot o lumina egală, scarbădă, de la niște prăpădie de becuri din teren. Și culorile în care sînt îmbrăcate, oam terne. Da, există o oarecare varietate de chipuri, dar vezi, ca să piteze asta ar trebui să mai vină aici de citeva ori, și cu drumul ăsta, și cu trîgul asta! Nu, mîlțumesc! Și uite, chiar înaltațea felelor e monotonă. Și atîndu-și obișnuit. Ar fi o bătaie de cap să obții de la ele atîndu-și diferite și să le și menții!

Acum se aude glasul adînc al celei cărăia îi spun Leanca. — Ce poate alta, pot și eu. Ce trece prin capul unui bărbat, trece și print-al meu. Asta nu mai e nici mirare, nici îndoaială pentru mine, tovarășe. A fost acum zece ani, să zicem, nu mai e azi. De asta eu nu pricep cum mai poate o femeie ca Zina să zică: „Nu pot!”, cînd l se dă o sarcină. — Cine o mai fi Zina cu sarcina? Se întrebă Mioara, care a pierdut și ea și se desenează acum pe Lisaveta, cu ochii ei mari, aprinși, cu fața încordată de atenție și interes. Cel puțin cu atît are să se alege, cu citeva schițe de capete, care s-ar putea să apară într-o revistă. Tot chinul călătoriei ăsteia n-ar fi zadarnic. În sîrșit, desenul, mai omori plictisăcia scrisurilor ăstora. De afară se aude vîntul bîndînd lîrbat. Ferestrele sînt zgîlfite din țîni și albe de tot de zăpadă. Pe sub ușa intră frig și-i îngheață picioarele, pe cînd spatele e încins de tot de dogoreala sobei.

Acum vorbește Lisaveta. Din cînd în cînd, Mioara o aude:

— Poate îl oblojește alfa pe la București și eu le-ăș scria socotele! Femeile rid cu mare poftă. Rîde și Lisaveta, apoi roagă să se facă liniște și bate cu unghia într-un pahar. Mioara zîmbi și ea scurt, politicoz, și iar a ascultat mai departe numai cu o ureche. Acum s-a dezghețat bine. Invîrșite în degele un crelon, ține carnetul de schițe pe genunchii și-și plîmbă ochii mari deasupra adunării. I-ar plăcea s-o plezeze, nu s-o deseneze pe Florina cea frumoasă, așa cum stătea adineori în fața sobei cu lumina focului în fața, cu umbra jucășă a flăcărilor în păr și pe frunte, dar ce-ar reprezenta asta? Să facă o compoziție: așază asta de femei atente și tema să fie: „Sediința comisiei de femei”? Dar lumina asta e altă de puțin generoasă — auzi, tocmăi s-a ridicat una și vorbește despre electrificarea satului, despre cvintilul femeilor în grăbirea aceselor chestiuni. Ei, atunci ar fi alți tot o lumina egală, scarbădă, de la niște prăpădie de becuri din teren. Și culorile în care sînt îmbrăcate, oam terne. Da, există o oarecare varietate de chipuri, dar vezi, ca să piteze asta ar trebui să mai vină aici de citeva ori, și cu drumul ăsta, și cu trîgul asta! Nu, mîlțumesc! Și uite, chiar înaltațea felelor e monotonă. Și atîndu-și obișnuit. Ar fi o bătaie de cap să obții de la ele atîndu-și diferite și să le și menții!

Acum se aude glasul adînc al celei cărăia îi spun Leanca. — Ce poate alta, pot și eu. Ce trece prin capul unui bărbat, trece și print-al meu. Asta nu mai e nici mirare, nici îndoaială pentru mine, tovarășe. A fost acum zece ani, să zicem, nu mai e azi. De asta eu nu pricep cum mai poate o femeie ca Zina să zică: „Nu pot!”, cînd l se dă o sarcină. — Cine o mai fi Zina cu sarcina? Se întrebă Mioara, care a pierdut și ea și se desenează acum pe Lisaveta, cu ochii ei mari, aprinși, cu fața încordată de atenție și interes. Cel puțin cu atît are să se alege, cu citeva schițe de capete, care s-ar putea să apară într-o revistă. Tot chinul călătoriei ăsteia n-ar fi zadarnic. În sîrșit, desenul, mai omori plictisăcia scrisurilor ăstora. De afară se aude vîntul bîndînd lîrbat. Ferestrele sînt zgîlfite din țîni și albe de tot de zăpadă. Pe sub ușa intră frig și-i îngheață picioarele, pe cînd spatele e încins de tot de dogoreala sobei.

Acum vorbește Lisaveta. Din cînd în cînd, Mioara o aude:

— Poate îl oblojește alfa pe la București și eu le-ăș scria socotele! Femeile rid cu mare poftă. Rîde și Lisaveta, apoi roagă să se facă liniște și bate cu unghia într-un pahar. Mioara zîmbi și ea scurt, politicoz, și iar a ascultat mai departe numai cu o ureche. Acum s-a dezghețat bine. Invîrșite în degele un crelon, ține carnetul de schițe pe genunchii și-și plîmbă ochii mari deasupra adunării. I-ar plăcea s-o plezeze, nu s-o deseneze pe Florina cea frumoasă, așa cum stătea adineori în fața sobei cu lumina focului în fața, cu umbra jucășă a flăcărilor în păr și pe frunte, dar ce-ar reprezenta asta? Să facă o compoziție: așază asta de femei atente și tema să fie: „Sediința comisiei de femei”? Dar lumina asta e altă de puțin generoasă — auzi, tocmăi s-a ridicat una și vorbește despre electrificarea satului, despre cvintilul femeilor în grăbirea aceselor chestiuni. Ei, atunci ar fi alți tot o lumina egală, scarbădă, de la niște prăpădie de becuri din teren. Și culorile în care sînt îmbrăcate, oam terne. Da, există o oarecare varietate de chipuri, dar vezi, ca să piteze asta ar trebui să mai vină aici de citeva ori, și cu drumul ăsta, și cu trîgul asta! Nu, mîlțumesc! Și uite, chiar înaltațea felelor e monotonă. Și atîndu-și obișnuit. Ar fi o bătaie de cap să obții de la ele atîndu-și diferite și să le și menții!

Acum se aude glasul adînc al celei cărăia îi spun Leanca. — Ce poate alta, pot și eu. Ce trece prin capul unui bărbat, trece și print-al meu. Asta nu mai e nici mirare, nici îndoaială pentru mine, tovarășe. A fost acum zece ani, să zicem, nu mai e azi. De asta eu nu pricep cum mai poate o femeie ca Zina să zică: „Nu pot!”, cînd l se dă o sarcină. — Cine o mai fi Zina cu sarcina? Se întrebă Mioara, care a pierdut și ea și se desenează acum pe Lisaveta, cu ochii ei mari, aprinși, cu fața încordată de atenție și interes. Cel puțin cu atît are să se alege, cu citeva schițe de capete, care s-ar putea să apară într-o revistă. Tot chinul călătoriei ăsteia n-ar fi zadarnic. În sîrșit, desenul, mai omori plictisăcia scrisurilor ăstora. De afară se aude vîntul bîndînd lîrbat. Ferestrele sînt zgîlfite din țîni și albe de tot de zăpadă. Pe sub ușa intră frig și-i îngheață picioarele, pe cînd spatele e încins de tot de dogoreala sobei.

Acum vorbește Lisaveta. Din cînd în cînd, Mioara o aude:

— Poate îl oblojește alfa pe la București și eu le-ăș scria socotele! F

IDEALUL ARMONIEI

Contopirea efectivă cu cosmosul, dragostea totală față de natură, preconizată în „Versuri de seară”, a fost asimilată în trecut divinității mistice cu divinitățile. Presupunerea, fundamentată pe stăruirea arbitrară a divinităților radicale din concepțiile arheologice și cele teologice despre natură și dumnezeu, este firească.

Am mai avut prilejul în cursul analizei să arătăm că, din unghiul de vedere al creștinismului „pur” evangetic, dumnezeu, în calitate de pater, creator și de așază-creator al tuturor lucrurilor, nu se confundă sub nici un chip cu creațiile „sufletului” său și în primul rând cu cele care aparțin naturii inferioare. Potrivit dogmelor, numai omul, prin excepție, se poate smulge din situația de ființă „decăzută” în natură, drept urmare a păcatului originar, îndubnindu-l pe dumnezeu direct, în el însuși, nu prin încredințarea naturii care, cînd e binevoitoare, abia alimentează păcatul. (Amare deum in deo, ziceau scolastici și misticii medievali). Spre a nu fi însă bănuți de un abuz invers, de forțarea figurilor biblice în slujba tezei apărute noi, dăm cuvîntul lui M. Scheler, teoretician idealist al simpatiei sau fuziunii afective și fenomenolog creștin, protestant deci...: „In zadar vom căuta (în creștinism — n.n.) urme de fuziune afectivă cosmică. După știința mea, creațiile, obiectele și produsele subumane nu se găsesc menționate nici chiar în acele pasaje în care s'us manifestă dragostea cea mai profundă și mai nobilă și înțelegerea cea mai pură pentru natură, fie de către un copil sau de către un adult, fie de către un simplu metamorfoz, de simple exemple destinate să evidențieze într-un mod concret raporturile de la om la om sau de la om la dumnezeu. Nici propriile mele cercetări, nici informațiile care mi-au fost furnizate de exegeți și cunoaștorii ai Bibliei nu mi-au îngăduit să descopăr un singur pasaj în care să fie vorba nu de o simplă comparație, dar fie de adevărată fuziune afectivă cosmică cu unul sau altul din produsele naturii, fie de o emoție afectivă (o dragoste — n.n.) sau de o datorie afectivă față de natură însăși, adică față de NATURE IN RAPORTURILE EI DIRECTE CU OMUL, FARA INTERMEDIUL DOMNULUI” (3) (subl. n.). Or, Argezie vizează sau, cel puțin, nu atinge decât în urmă scop. Spre a dovedi afirmația, nu vom reveni asupra poezilor comentate în articolul precedent, ci ne vom mărgini la concluziile desprinse pe baza lor. Nudaitatea și vigoarea impresiilor despre natura ale poeziei (o dragoste înțelegătoare înaintea ei, — prin natura o formă de comunicare sensibilă cu lucrurile, — transmit frează unui contact nemijlocit cu natura, netulburat de nici una din trăsăturile tipice opticii religioase. În bucuria de a participa la viața cosmică ca „fecior și copil” al ei (cum spune Argezie într-o poezie manuscris) și nu al cerului, se unește cu aceea de a desfășura în natură întreg ciclul iubirii dintre bărbat și femeie. Aceste particularități se rotunjesc într-o viziune „păgînă” sau „naturistă” a unui deosebit terestru în care, prin chiar esența concepției promovate, problema divinității nici nu se pune, prezenta să fiind exclusă. Tempus al amorului, izvor de vitalitate

un artist care, cu sculele și materialele naturii, înfrumusețează universul: „Dumnezeu cînd l-a făcut / Ființă din scaput și lut / Cu o pensulă de zădărnă / A vopsit-o cu faianță / Și i-a pus ca din gresală / Două cozi cu capușala / În spinare ca să zboare”.

Poziția poetului în raport cu divinitatea, este în acest caz cel mult punctuală și într-un sens estetic, adică elaborată pe baza analogiei dintre creația artistică și artizanul creator. Modul sau necreștin de a ogîndi și „fuziona” cu natura se dispensează și de astăzi, practic, de dumnezeu. Chiar cînd îl caută, poetul nu are cum să-l întîlnească. În viziunea sa aut de laica în fond, nu-l poate găsi niciodată.

Cum trebuie să privim imaginea „Versurilor de seară” despre univers și dragoste? Desigur, derivate în cadrul împrejurărilor istorice date. Liberă de divinitate prin structura de nu prin absoluțitate toate laturile sale, împăcînd omul cu natura și cu propria senzualitate, ea concordează prin numeroase rădăcini cu conduita folclorică și eminesciană față de aceleși obiecte. (Gîntareul anonim și Eminescu se întîlnă în codru, pe cînd Argezie preferă un decor mai puțin salbatic, mai „domestic”, iar vibrațiile sale sînt mai intense decît cele folclorice). Posedînd puterea de a ogîndi și regenera, elementele care o sprijină, au avut darul de a mețaja poetului, ca și lui Eminescu, un religiu împotriva societății burgheze, — dușmanul în plină înălțare, monstru corupt și coruptor al esenței acestuia, al vieții înseși. Valoarea unei asemenea ideal tonice își menține odată cu frumusețea

LUCIA COSMESCU „Cărți, în drum spre casă”

Teoria leninistă a reflectării și critica literară

(Urmare din pag. 1)

și responsabilă a cărților, însăși valorificarea critică a speciului fiecărui artist poate fi făcută la alt nivel. Un număr însemnat de articole recente dovedesc aceasta, deosebi în dezbaterile cărților lui M. Beniu, E. Barbu și T. Mazilu. Mai ales în legătură cu „Bariera” de Teodor Mazilu s-au deslășurate controverse privind valoarea operii. Aici s-au pus în discuție diverse reguli ale compoziției romanului.

Fără îndoială, nu poți analiza și aprecia o operă de artă fără să-ți dai seama de formula ei artistică. Sîmțul unor canoane ilustrate de modele clasice, dar străine structurii ei proprii, orice lucrare poate fi respinsă. Roman sau nu, cartea lui T. Mazilu trebuie să fie judecată, cum just sublinia S.

Perspectiva criticii

(Urmare din pag. 1)

curătoare. Inflația Radiodifuziunii de a organiza cicluri de conferințe dedicate legendelor vechi și noi ale diferitelor popoare și tot atît de actuală ca tipărire a poveștilor din „O mie și una de nopți”. Dacă nu ne putem mulțumi numai cu legendele trecutului, nu e mai puțin adevărat că ele dezvoltă fantazia copilului, îi îmbogățesc cunoștințele istorice și geografice, îi lărgesc orizontul. Poveștii noastre nu s-au limitat însă la a fi și în ultimii ani i-am putut vedea făcînd un important pas înainte. Cîntecul Grăii („La drumurile lumii”), Veronica Huber („Ghil Thagar”) au dăruit copiilor bame noi, în cuprînsul cărora și-au găsit loc idei care nu fuseseră tratate în vechile basme și care transmit ceva din mesajul omului societății socialiste. S-a îmbogățit substanțial din punct de vedere tematic și calitativ și sectorul prozei inspirată din realitățile zilelor noastre. Astfel, deși și-a plasat acțiunea romanului „Muntele cu trei cocoașe” înaintea primului război mondial, Szymier Ferenc aduce o prețioasă contribuție la lupta pentru înfrățirea copiilor de diferite naționalități și împotriva războiului; O. Panu-lăși evocă eripetile din lupta anticlericală. Toate aceste romane și povestiri, de valoare înegală, demonstrează că și în sectorul prozei pentru copii se înregistrează un progres notabil, chiar dacă a sau alta dintre lucrările amintite s'au ferit încă de sentimentalism, de lungimi inutile, de prea multă acțiune — în dauna adîncirii caracterelor — sau încezește tocmai din pricina lipsii de acțiune. Căci esențial, totuși, nu sînt deficiențele, esențial e faptul că scriitorii se adresează copiilor cu seriozitate, înfăptuind probleme majore ale micilor cetățeni la un nivel artistic din ce în ce mai ridicat. Drumul ascendent al literaturii pentru copii din țara noastră, iată o realitate la descoperirea căreia e invitată critica.

Acasta fiind obiectul articolului de față, nu intenționez să trec totuși sub tăcere aparițiile întreprinse de mine și de alții de tipul celui ce e compromis odată — și pentru multă vreme, din păcate — întreg domeniul literaturii pentru copii. Oricine urmărește revistele destinate copiilor („Lumina”, „Cravata roșie”) va fi izbit de felul îngust în care menționează revistele înțeleg de la un timp să înfățișeze copiii actualitatea, se va mira pe bună dreptate de învoia unor lucrări neinteresante solicitate să-și spună părerea asupra materialelor (nu pot fi numite altfel) care apar destul de des, colegiile de redacție ale celor două reviste au devenit o simplă listă de nume la adăpostul cărora redacția promovează inconsistența, schematicismul și stîngăcia.

Dacă primăvara nu se face cu o floare, trebuie să credem că nici iarna nu se poate face cu douăzeci uscături. E tot atît de necesar să desfrîntăm poezia pentru copii, atunci cînd dai peste cartea neizbutită a unui poet care a dovedit că știe să scrie și bine, pe cit de lipsit de răspundere ar fi să demonstrezi prin schifele lui Șt. Zăideș că proza pentru copii se află în impas. Bucurîndu-se de dragostea micilor cititori cărora le e destinată, literatura noastră pentru copii se află în plin progres, odată cu întreg frontul literar din care face parte. Și poate că n-ar fi rău, înainte de a se apuca s-o judece din birou, ca și criticul să-și plece urechea la glasul copiilor. E necesar să se deplaseze doar pînă la una din școlile din București, în care scriitorii se înfăptuiesc cu regularitate cu pionierii și școlarii, pentru a fi scutiți de întrebările pe care și le adresează stea fără a primi răspuns — și de ipotezele pe care realitatea le infirmă.

Tovarăși critici, vă invităm la descoperirea literaturii pentru copii. Talentați voștri nu-ți poate strica nici informarea, nici buna credință. „Fără a uita necesitatea de a educa copiii, spunea Gorki, trebuie să înțelegem pe deasupra că e util să ne instrum în contactul cu ei.”

Ion BRAD

Vladimir COLIN

Am denaturat adevărul, dacă am spune că cerul nu este nici măcar prezent în relație cu cosmosul. Ce este însă de observat? Că, în măsura în care e evocată, divinitatea nu modifică mesajul lucrurilor, mecanismul universului, și nici nu se manifestă ca atare. În poezia „De pașii” ingerii coboară pe pămîntul devenit un fel de sală de festivități, făcînd semn cu mina buclată la somnorosii noștri copii”, ca și cum ei înșiși ar fi niște copii. În celebra poezie „Har”, numai noțiunea propriu-zisă de har atestă tributul plătit de poet credinței; în contextul imaginii, harul se confundă cu ceea ce numim forța naturală a germinării. „Auzi? Cartorii sînt dezbuiți / Ascultă harul trecut prin ei / Virginal, candid și holter / Dumnezeiește”. Oricum, nu credem că biserică ar conveni că harul divin servește în egală măsură înmăluririi semnelor, recte cartofilor și mîntuirii sufletului, și că, spre a-și îndeplini misiunea, domnul trebuie să recurga la practici magice: „Cel de sus și din veche binevoiesc / Să-și scoabore simintele tubercule / Și pentru negul cartofilor cald / Face desîncețe, ca pentru sarmale”. Dar cînd totuși intervine — de altfel — „Versurile de seară” cît în elucubrile următoare „Buruienii” și „Hore”, — dumnezeu se comportă ca un meșter zugrav, ca

Punct își face datoria

revenit de fiul său că unele lucruri din cartea „Ursulețul isteț” nu erau tocmai în regulă, criticul Punct lău hotărîrea de a nu scrie niciun articol. „Ce-mi trebuie să mă bag acolo unde sînt incurcături? Las” scrie astfel, dacă le dă mîna. Să se ocupe specialiștii în literatură pentru copii. N-avem specialiști? Să avem. Să se ocupe sacre vreo doi-trei critici mai tineri exclusiv acestui sector. Că doar n-am să mă ocup eu, om în vîrstă, cu copil de niște mîneri...”

Ceea ce nu-l împiedică totuși pe Punct ca, după câteva zile, întîlnindu-se din întîmplare cu H. Hurezuze, autorul „Ursulețului isteț”, să-și spună acestuia în fața părerea sa despre carte. Convorbirea a decurs cam în felul următor: — Salut, Hurezuze! Ce mai faci? — Să trăiești, Puncteșor! Știi, mi-a apărut, zîlișoarele astea o cărtică? — Știu, „Ursulețul isteț”, 348 de pagini. — Da, e o cărtică mai măricică. Ai dreptate: 348 de paginute. Ce să-ți faci? Mai multe paginute, mai mulți bășorici. — A ascultă, dragă. De cînd ai început să vorbești așa? Ce înseamnă cărtică, păg-nuță, bășorici, zîlișoare? Nu poți vorbi și tu la oameni? Cînd erai contabil la I.G.N.M.V.R.S., parcă nu vorbeai în halul ăsta... — Ei, să nu ne amintim de perioada aia. Acuma sînt, însă, scriitor pentru copilași și acest genuleț are un specific în care dacă intri, nu mai poți ieși. — În scris, te privește. Dar fă efortul de a ieși din specificul tău, măcar cînd nu vorbești cu copilași. Nu de alta, dar dacă încep și eu să vorbesc în specificul criticii literare, nu mai înțelegem de loc... Voiam să-ți comunic ceva: băiatul meu n-a citit cartea și e foarte nemulțumit. — Vai de mine! Dar de ce să fie nemulțumit? E doar o cărtică atît de bună. — Păi o fi avînd și el motivele lui. Uite, zice că n-a înțeles un vers din cărtică: „Cade pe rîspîntie sunetul rui”. — Auleu, măicuțilo! Dar e o gresală de tipar grosolană. Mă miram și eu ce să nu-nțelegă băieșau. Nu e „sunetul rui”, ci „sunetul supii”. — A, multumesc, așa mai merge. Dar ursulețul tău de ce cade în cap din copac și nu-și sparge capul? — Ce întrebare! E o rezolvare artistică posibilă. Alții ursuleți cad în căpușor și-și sparg, ursulețul meu cade în căpușor și nu-și sparge. Altfel, cum naiba să individualizezi un ursuleț? — Bine, domnule, ai dreptate, dar ursulețul are pumni? — Dar de ce să nu aibă? — Fîndăcă are lahe. — Serios? Uite, asta n-o știam. Aici, da, îmi însușesc critica ta. — Parcă ne-am înțeles să termin cu diminutivul astea caraghioase. Ascultă, Hurezuze, dar ursulețul poate avea mînuși? După părerea mea, nu. Atunci de ce scrie că „s-a ridicat vînt și-a plecat cu pumni goi”? — Stai, stai să ne lămurim. Aici e vina editurii. Redactorul de la editura m-a sfătuit să nu las „cu pumni moi”, cum scriesem eu în prima formă. Cîcă un ursuleț isteț trebuie să aibă pumni tari, nu moi. M-a convins, să-ți spun sincer. Și, în grabă, ce era să scriu acolo? Am înlocuit „moi” cu „goi”, tot adjectiv, „pumni” pentru rimă... — Dar de ce în grabă? Cine te zorea? — Treburile, dragă. Eu scriu în aceleși timp la vreo șase cărticele pentru copilași. Dacă nu-mi apar oel puțin cîinci pe an, sînt distrus. — De ce ești distrus? — Păi eu mă ocup de bișli copilași? Poți să-și lăi lăra cărticele? Te lasă umuroșii? Na, că iar am dat-o specific! — Ei, dragă Hurezuze, îmi pare bine că te-am înfîlțat ca să te critic. Mi s-a luat o picătură de pe inimă. Te rog ca la ediția viitoare să-ți corectezi greseliile de tipar și să înlocuiești în versul acela „pumni” cu „lahe”. — Păi nu se poate, că nu mai jese măsura... — Ei, dacă nu se poate, lasă așa. Am să-ți explic băiatului situația... La vedere. — Să trăiești, Puncteșor. Să creștii mare. Pa. Complimente lui băieșau...”

Dumitru SOLOMON

Mihail PETROVEANU

Vineri, 18 martie, Casa scriitorilor a găzduit o seară de poezie: Miron Radu Paraschivescu. La început, criticul Ov. S. Crobănițeanu a vorbit în câteva cuvinte despre personalitatea poetică a lui Miron Radu Paraschivescu, amintind că acesta este, de altfel, și „nașul” său literar. Apoi, în introducerea la programul de lectură, din opera poezică a lui Miron Radu Paraschivescu, amintind că acesta este, de altfel, și „nașul” său literar. Apoi, în introducerea la programul de lectură, din opera poezică a lui Miron Radu Paraschivescu, amintind că acesta este, de altfel, și „nașul” său literar. Apoi, în introducerea la programul de lectură, din opera poezică a lui Miron Radu Paraschivescu, amintind că acesta este, de altfel, și „nașul” său literar.

O seară de poezie la Casa scriitorilor

Vineri, 18 martie, Casa scriitorilor a găzduit o seară de poezie: Miron Radu Paraschivescu. La început, criticul Ov. S. Crobănițeanu a vorbit în câteva cuvinte despre personalitatea poetică a lui Miron Radu Paraschivescu, amintind că acesta este, de altfel, și „nașul” său literar. Apoi, în introducerea la programul de lectură, din opera poezică a lui Miron Radu Paraschivescu, amintind că acesta este, de altfel, și „nașul” său literar. Apoi, în introducerea la programul de lectură, din opera poezică a lui Miron Radu Paraschivescu, amintind că acesta este, de altfel, și „nașul” său literar.

Gîndire și imaginație

(Urmare din pag. 1)

lectica mișcării, de modul nostru științific, materialist de a descria universul și societatea. Poporul și-a format aceste reprezentări pornind de la așcutiții săi simțiali, toate înfrînșările de basm nefind altceva decît căutarea unei posibilități de a pune adevărul despre lume, de a promova binele împotriva răului, dreptate și frumusețe împotriva nedreptății și urii. Fat-Frumos nu se poate împăca niciodată cu Zmeul, iar vulturul n-are nimic comun cu cîrțile! — Ce se înfîlșă în „Bob auriu”? Două copii de țaran, Onuș și Onaș, sînt chemați în ajutorul lui Moș-Păpușoi, al cărui fiu, și stulețele Bob Auriu, înjetește de moarte, de îndată ce se naște, căci „...precum e obiceiul / Cînd se naște un porumb — / Au venit să-și dea temeiul (!) / Urstioarele pe rînd” acestea „Neguroase cum sînt ele / Sumedenii de păcate / I-au urzit și multe rele”. Într-o noapte înfrîcoșătoare, cu inima tremurînd de frică, vitejii noștri pornesc pe cîmp să vină în ajutorul lui Moș Străjuțan. Norocul lor că pe înălțimi, cu acela denș le vine în ajutor sperietorea Hys-Hys! Cu ajutorul ei și ai unui tepe buclucos, copiii părăsind în noaptea de sub pămînt, să-l cante pe Moș Geru Pămîntului, care păstrează „Cartea vieții”, cu toate tainele ei. Dovăduindu-se însă cam ne-

putincios, acesta le mai dă copiilor o călăuză înțeleaptă, prin băgățile subpămîntene, pe „Cîrțile istețului” și mai apoi pe sobol. Se duc vreo sută de pagini, jupite teribile cu tot felul de vierni și rădăcini veninoase, zugrăvite în versuri ca acestea: „Ge-țu! atunși și-ascute / Laba ei ca pe-un unelță / (sic) Curățîndu-și calea iute / Prin rădăciuna delță...”. „Gad izbeji de prin cutucș / Viernii rolelei / La falcă / Și se spuiber-n țapusă / Par Hys-Hys, sîrînd, îi calcă / Dar, cum furele-ți țesală / Mii de vierni livrăți deodată / Își scoț capul la iveală / Glănițînd gura cîscăță” (sic!) Și tot așa pînă cînd eroii noștri li s’îsurpă ca pe muște” pe acești balauri, ca apoi să ajungă într-un alt cerc infernal, după ce, sub pămînt, „Greu, năpărcă de năpărcă / Geru-și împletește ngrăi! / Dar „Cîrțile istețului” și săllă / Cu lăbuța streșînită și le strigă: „Nu vă pierdeți, măi, cu firea / ...Norii aceia-s piri și volburii”, ca mai apoi să aflăm că „Ploaia cea-nrădăcinată / Și-ntelește rotoapeală” și că fiecare rădăcină în preajma „între hidă vrajitoare / Și-n viltoare nenruperă” / Cîlănoasele lor brate / Aflăte sînt la luptă...”. „O năpărcă dintre-acele / Părul fetiței incilește” pe cînd ea strigă: „Sări Onuș!”, „Iar băiatul prîise-n del (!) / Uriaș ei ver-gă / Și i-o smulse fără pregeț”. Sînt încă zece, poate zece de

Continuarea și sfîrșitul articolului „Discuție despre sămăntorism” de Al. Săndulescu va apare în numărul viitor al „Gazetei Literare”.

Savin BRATU

O cultură închinată omului

Unissons nos efforts pour la détente internationale!
Vive l'amitié franco-soviétique!
Vive la paix!

Pagina 1-a a suplimentului festiv pe care „Humanitatea Dimaneta” l-a închinat vizitei lui N. S. HRUȘCIOV în Franța

Ce înseamnă cuvîntul Paris

Un docher din portul Marsiliei răspundea deunăzi unei anchete reportericești:

— Nu știu dacă în ceasul cit va fi printre noi Nikita Sergheevici Hrușciov, voi fi liber și mă voi putea apropia de el. În orice caz, vom aranja în așa fel, încît să vedem cât mai mulți și să-i stringem mîna. Și atunci, vom putea spune că, într-adevăr, am strîns mîna păcii!

Nu mi-e greu să-mi imaginez Parisul în aceste zile cînd pacea pășeste pe străzile lui. Văd marile bulvarde, cîntărele de Yves Montand, locurile cele mai îndrăgite de parizieni dintr-o Madeline și porțile Saint Denis, cu vesnic lor forlota, cu vitrinele sculptoare și barăcele de lut luminate cu gaz, cu intrările modeste ale metroului cu chóșurile de ziare și reviste multicolore, cu firma de foc, în neon roșu, de la L'Humanité, unde, înfocată, da, într-o vitrină, în fața unor vitrine în care e alîștat zîmb, sint astfel oameni, încît li-e greu să vezi peștele capetele lor.

Paginele ziarului: pe prima pagină o caricatură. Alături, în sus, de câteva ori mai mare, originalul semnat de pictorul Kamb. Turnul Eiffel vorbește la telefon. Aparatul e cochet așezat, ca pe un taburet, pe terasa Arcului de Triumf. În receptor se aud cuvintele acestei „inimă” parizian de oel: „Alo, Moscova, aci e Paris... Dau pe literă: „Pace, Amicizie, Recepție, Itinerar, Simpatie”.

Parizienii se înghesuie în fața micilor vitrine, privesc, își expăcă rîzînd, poartă.

De pe Montmartre, de la poalele vestitului Sobor al „Inimii sacre”, orașul se vede întins pînă la capătul orizontului. Pentru o monedă de douăzeci de franci virii într-un telescop-automat, se ridică timp de un minut capacul obiectivului viriilor, pe care, în fic-taciu ceasului, li poartă panoramic peste metropola d'în vale: „Sena scîlînd primăvăratec, dincolo de ea cupola căruntă a Palatului Invazilor, undeva pe firul fluviului insula Sfîntului Ludovic cu turnurile golice încercate cu himerale de piatră ale lui „Notre Dame de Paris”, iar spre dreapta, în fund, zăua echilibrîndu-se pe cer ca un cârțar de vapor, iar noaptea scîntînd orașul cu reflectoarele sale rotitoare. Într-unul din cele douăzeci de franci devenit simbolul așezării umane de la piciorul lui... Fauburgurile din preajmă Montparnasse-ului, Louvreul străjind cu zidurile-i cenușii fluviul, piața de festăuri Sfîntul Petru și kilometricele, nesfîrșiturile șiruri de anticari ambulanzii de pe cheurile Senei... Un pocol scurt, și peste imaginea scaldată în horbete de ceață, coboară brusc întinerul. Implaibil, te opul cu ceas care altă monedă. Orice proteste sunt înfîlțite. Dar au existat și zile și nopți cînd avariele telescoape de pe Montmartre au fost nevoite să fiină pept unii adevărați asalt al parizienilor: zilele lansării spionților. Faptul este explicabil dacă luăm în considerare că pînă și ultra-estolicea gazetă „La croix”, a publicat, în ziua lansării spionților sovietici care a atîns sîrma cu cele mai mari caractere tipografice existente în zilele noastre, pe o pagină întreagă, un astfel de titlu: „Mulțumită lui Dumnezeu, rușii au aterizat în lună!”

În șazece de zile cit am stat la Paris, vreme cuprînsă toamnei între momentul anunțării vizitei „Nikita

Sergheevici și apropierea acestui eveniment, am asistat la trecerea prin acest mirific oraș, a unora din cele mai mari figuri politice ale lumii: a trecut și domnul Adenauer, au trecut în șiruri nesfîrșite de mașini negre, ca niște convoaie funerare de nimeni salutate, cei patruzeci și cinci de miniștri ai Pactului Atlantic de Nord, au trecut șir de guverne, președinți de republici burgheze și regi. Parisul își trăia în ostentație lehamite, convoaiele care se scurgeau spre Port Dauphine la palatul în formă de „A” (nu de la A-tomic, ci de la A-ventură), nu erau acoperite de flori și nici măcar așteptate, municipalitatea nu le trimiteau învitații și urbele nu le încredințau cheile porților lor.

Francezii spun că porțile orașului Bordeaux sînt alite de grele și inalte încît cu greu pot fi deschise. Prin asta se înțelege că e greu să cîștigi simpatia locuitorilor Bordeauxului și să le pătrunzi în inimă. Dar odată cu invitația de a le vizita orașul, maestrul vinului rubin, celebru prelușind, i-au trimis tovarășului Hrușciov și cheia grelelor și înaltele lor porți. Și numărul marilor orașe și al municipalităților care l-au invitat pe Nikita Sergheevici să le viziteze, s-a ridicat pînă acum la peste 80. Într-o astfel de frumusețe Arles din valea Rhonului ale căror peisaje, populate de vestigiile strălucitoarelor culturi romane antice, au fost immortalizate în culoare de Van Gogh, e Marsilia cu cerul ei mediteranean, de azur pîmîdit din soare și primăvară, cer acum înșifit, dar în silvitele căruia se mai păstrează simțirea ecou al bombardierelor fasciste care, cu douăzeci de ani în urmă, l-au sfîșiat, l-au spart cu explozii, l-au întunecat cu fum de troiță și l-au mînjit cu sînge.

În Franța, la Nancy și Bordeaux, la Orleans și în fauburgurile Parisului, parizienii sovietici lușii din captivitatea fascistă au luptat cot la cot cu francezii din rezistență și, cînd cădeau, erau îngropați și plîși de mame franceze. În florile roșii pe care Nikita Sergheevici le va depune la Paris pe soclul monumentului de pe Mont-Vale-tien, ridicat în memoria eroilor rezistenței, va fi omagiată vitejia tuturor parizienilor antifasciști, atîta a celor francezi din legenda escadrilă „Normandie-Niemen”, cit și a celor ruși din detașamentul „Stalingrad”, format la Paris și, nu mai puțin, a celor care au căzut pe străzile orașului și despre care, din loc în loc, săpate în piatră cunoscute a cheurilor Senei ori în zidurile vechilor case ale metropolei, ne vorbesc modeste plăci de metal sub care întodeauna, îndrăgostii Parisului își lasă buchețele de flori.

Pe N. S. Hrușciov îl așteaptă lacul cu schele sale petroliere și instalațiile moderne pentru captarea gazelor naturale, cu un proletariat deosebit de vehement în lupta sa pentru dreptul la o viață omenescă, bazinul inferior al Rhonului, apoi Dijon, orașul pe care francezii l-au supranumit „Stalingradul Franței”, Verdunul cu cîmpul său de luptă, Epemay-ul cu pivotele sale în care se păstrează tălăntea Champagner, Reims-ul cu catedrala sa de dantele roze pietrificate, amintind prin culoarea suavă purtătoare Jeanne d'Arc, iar prin impetuozitatea arhitectonică sacrificială înălțător al acestei fecioare franceze, frumosul Lille cu vasterle sale jesătoiri, Rouen-ul patria lui Flaubert, acol unde Sena coboară spre înfîlțirea cu marea, și unde, lingă un pod de piatră există

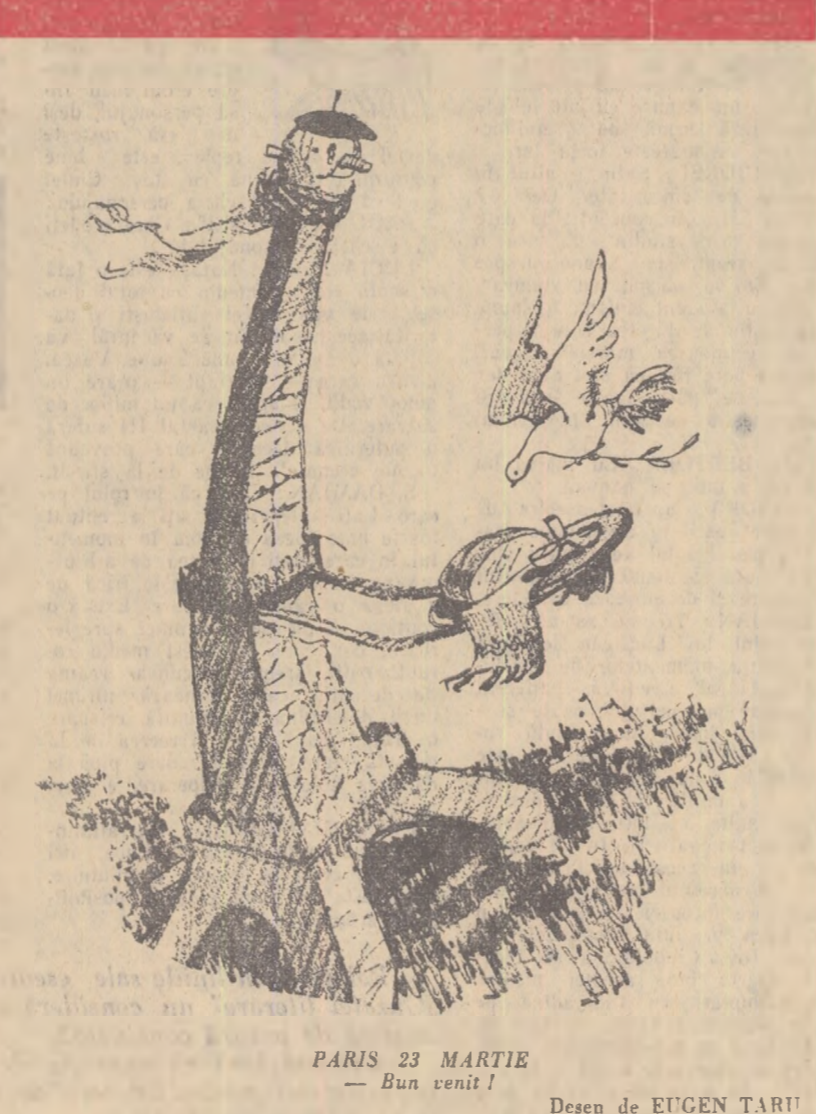
casa scriitorului, cu o fereastră mereu luminată, la fel ca în timpul vieții lui, cînd în negura nopților, marinarii se orientau după lumina aceasta și, pe fluviu se auzea mereu acești comandanți ciudați: „Timonier! — Direcția — Fereastră domnului Flaubert!”

Și din nou Parisul cu exuberanța sa, din nou Turnul Eiffel de pe platforma corăbia orașul se vede ca în palmă coborînd din Montmartre pînă în Montparnasse pentru a lega în brațele sale de piatră fravil mereu albastru, mereu străjuit de îndrăgostii.

Toate acestea sînt etape în itinerariul lui Nikita Sergheevici Hrușciov, prin Franța ospitalieră, 11 zile de viață, o duzină de orașe, 300 de milioane de telespectatori din 20 de țări, care urmăresc etapele acestei călătorii, neconținut fimate, neconținut transmis în eter, căldura și simpatia parizienilor pe care niciun obiectiv fotografic nu le poate reda în toată plenitudinea lor și, în deosebire, înfîlțirile dintre marii bărbați de stat cu discuțiile amicale de care 2 miliarde de oameni leagă așteptările.

Intr-adevăr, dacă literale care formează cuvîntul Paris sînt sinonime cu: Pace, Amicizie, Recepție, Itinerar și Simpatie, speranțele acestea au temerile de izbîndă. Căci, cu adevărat, pe străzile scaldate în lumina acestor primăveri timpurii, în care întreaga lume așteaptă să izbucnească... pacea, trece înșafă pacea. Și milioane de mîini vor să-i stringă mîna.

Ioan GRIGORESCU

PARIS 23 MARTIE
— Bun venit!

Între toate popoarele moderne, puține sînt cele care pot însuma ca Franța tradiții umaniste stit de puternice. Orice va fi îndreptățit să cochideze ca atare, aruncînd o privire asupra unui mileniu de cultură franceză, — firește nu e vorba de cultura păturilor restrîmte ale privilegiaților, laun câteva exemple la întîmplare, din noianul de fapte și opere ale tezaurului francez: în Evul Mediu, apăsător de umbra filozofie scolastice și de miturile catolicismului, un François Villon plămînuiește un pămîntese înnal vieții și al omului, cu mîreția și micimea lui; cu aproape un veac mai tîrziu, Rabelais îi îndrăgește pe giganții săi cei buni pe carei program drept model pentru o existență circumită de legile lîri. Discursul Metodei marchează, în 1637, actual revoluționar al burgheziei franceze care sfîrșimă cătușele gîndirii medievale și rădă, prin paau lui Descartes, mîrește omului rațional. Filozofi, romancieri și poeți proslăvesc apoi vreme de două veacuri forțele naturale și raționale ale omului, merit să faurească o viață mai bună pentru sine și pentru alții. Idealul autoperfecționării se leagă adesea la moralități și filozofii francezi de un întreg program de reforme sociale și politice. Montaigne sau Moliere, La Fontaine și Montesquieu, La Bruyere și Voltaire, Diderot și Helvetius, Rousseau și Beaumarchais se apleacă asupra naturii umane, îi delugose rosturile și postulează mari idealuri umaniste.

Realități critice al secolului XIX, de la Stendhal la Balzac, Flaubert și Zola continuă opera înaintașilor cu metode noi, perfecționate; dar rezultatul e același: democrația josoci și a obscurantismului, încrederea în rațiune și în progresul omenirii îi fac să se întîlnească cu frații lor mai svințați, romantici, slujitori ai acelorăși năzuinți.

O trăsătură distinctivă a umanismului francez nu se pare a fi caracterul lui activ. Pușini gînditori, artiști și scriitori francezi au rămas adepți ai purei contemplații; crezul umanist s-a conjugat în deosebit în atitudine activă, luptătoare pentru traducerea în fapt a idealurilor generose. Nu mă refer doar la gînditorii politici, ci și la artiștii despre care se poate crede că sînt oameni ai scrisului, ai ideilor, și ai în acțiunii. Ce exemplu mai grăitor pentru această a-titudine între teorie și acțiunea practică decît entuziasmul bătrînilor Voltaire realizîndu-și memoria lui Jean Calas, decît truda eroică a lui Diderot, tipărit împotriva tuturor ostacolelor timp de douăzeci de ani „Enciclopedia”; decît gîndirea cu care Hugo îndură exilul pentru cauza Franței înguncheate de dictatura imperială; decît temeritatea lui Zola apărîndul cu prețul libertății sale pe căpitanul Dreyfus?

Nu e de mirare deci ca francezii veacului XX — oameni simpli sau intelectuali (iar aceștia din urmă, cînd sînt

su adevărat mari, un sînt oare mari tocmă pentru că-l prezintă pe cei dinții?) — să se fi hrănit din fondul milar al unei culturi închinată omului. Între puterea de sacrificiu și eroismul luptătorilor politici pentru cauza poporului francez și pilda înainteașilor scriitorilor francezi legătura e consubstanțială. Nimic fundamental nu se pară pe Gabriel Péri de Paul Eluard, pe Henri Martin de André Stil, pe Jean Jaurès de Romain Rolland, de mîile de oameni care luptă pentru o viață mai bună.

Niciodată însă fuziunea dintre marile interese populare și aluziilor conștientului nu s-a realizat pînă mai puternic decît în anii grei ai ocupației naziste și ai epocii care s-a numit mișcarea de Rezistență (1940—44). Umanismul tradițional al culturii franceze a fost mobilizat atîtu într-un act unic de înaltă valoare pilduitoare: lupta pentru zdrobirea fascismului — monstruoasă formă a anti-umanismului. Poeții și poporul, poporul și poezii s-au ridicat ca o aluzărie fină împotriva urcii învîlțite a călător, care au pîngărit condiția și deumitatea Omului prin fireare tor-tură e fiercîm oia din milioanele de oameni azvîrșiți, chinuți, onorîți în lagărele lui Hitler. Atunci, catolicii și comunistii, scepticii și anarhicii, oamenii fără de partid, hătrîni, copii sau fenei au devenit partizani. Partizanii ai O-mului, împotriva bestialității și cruzimii fără de seamă.

Anii războiului au inserat astfel în profilul spiritului francez o nouă dată a umanismului: antifascismul. O dată tot mai prezentă, care se afirmă ca o reacție violentă ori de cite ori forțele anti-umane utesc și tree la ofensivă. Împotriva aventurii rebelilor din Algeria sau împotriva valului neofascist care ar voi să acopere Franța, democrații cu erminii simple, antifascismul, poporul francez, reflex al umanismului său milenar, se ridică cu neînduplecare. Evenimentele din ultimele luni ne fac să credem că vigoarea morală și combativitatea poporului francez au sporit neuitat. Francezii se pot mîndri cu unitatea tradiției lor de luptă și cultură. În efortul comunitar pe care omenirea îl întreprinde azi, cu mai multă fermitate de cît oricînd, pentru prouovarea unui spirit nou merit să apere pacea generală, pacea durabilă, pacea umană și rațională, Franța își va juca rolul ei însemnat. Ea nuși va desînja clasici, iar maxima lui Montesquieu „Acesta este prima lege a naturii a omenirii” va fi poate mai actuală decît oricînd în zilele ce vin. Căci în aceste zile, pline de speranță, Franța și va împingea pe conducătorii poporului care, cel dintîi, a realizat o luate pe care nici nu o puterăză via pe de-a-ntregul filozofii francezi. Prezența lui Nikita Sergheevici Hrușciov în Franța lui Diderot, a lui Hugo și a lui Barbuse este semnificativă și emoționantă, e întîlnirea simbolică a tradițiilor umaniste ale omenirii moderne cu cea mai înaintată formă de umanism: umanismul socialist.

Valentin LIPATTI

PREMIUL GONCOURT 1959

Premiul Goncourt pe anul 1959 a fost atribuit unui tânăr scriitor care a debutat în literatură chiar cu romanul premiat: „Le dernier des justes” — „Ultimul dintre drepti”.

Tînărul laureat, în vîrstă de 31 de ani, era, numai cu cîteva luni înainte, un necunoscut pe care un reporter-fotograf cu simțul pre-viziunii îl poza într-o dimineață, pe cînd viitoarea celebritate se odîhnea, după o noapte petrecută în Halele Parisului, ca salahor...

André Schwarz-Bart, fiul unei familii de evrei polonezi, stabilită în 1921 în Franța, a declarat că nu ar ca să trăiască de mîi de familie evreiești în timpul celui de-al doilea război mondial. După invadarea Franței de trupele hitleriste, într-o zi... „Întro-zi, întorcîndu-mă acasă, am constatat că pîrîntorii mei fuseseră arestați și ridicai împreună cu sora mea cea mare. Nu rămăseseră acasă decît trei frați mici. Cel mai mic avea trei ani. Eu însumi aveam paisprezece”.

Adolescența lui André Schwarz-Bart s-a petrecut sub semnul mizeriei, al muncii epuizante — cei trei frați mai mici rămăseseră fără al sprijin! — și al teroarei. La 15 ani a intrat în mișcarea de rezistență a patrioților francezi. A fost arestat, a evadat, în campania din 1944—1945 s-a înrolat ca soldat. După demobilizarea sa, tînărul André și-a așteptat zi de zi familia la Lutetia (Paris), unde debarcau toți supraviețuitorii lagărelor de exterminare din Germania hitleristă. Zi de zi, pînă cînd... „întro-zi ni s-a spus că cei care nu s-au în-tors nu se vor mai întoarce”.

Cu o asemenea biografie și cu talentul pe care-l are, nu era greu ca André Schwarz-Bart să devină autorul unei dintre cele mai impresionante evocări a tragediei pe care a trăit-o lumea în cel de-al doilea război mondial. Completîndu-și studiile liceale cu mari sacrificii și acumulînd o cultură haotică de autodidact, Schwarz-Bart a făcut dovada unei perseverențe tenace. Romanul său a trecut prin cinci versiuni, crescînd ca un flux

marin, de la două sute la o mie două sute de pagini și revenind la aproximativ cîinci sute. După patru ani de muncă intensă, Schwarz-Bart a dat versiunea definitivă a „Ultimului dintre drepti” (Editions du Seuil), care se bucură de un răsunător succes. Dar, deși rapidă, calea spre glorie nu l-a fost netedă. El a trecut însă victorios peste acuzarea de plagiat și scandalul care i s-au montat. Două juri — juriul premiului Goncourt și cel al premiului Femina — și-l disputau în toamna anului trecut, deși una dintre membrele juriului Femina a declarat că nu ar fi votat pentru Schwarz-Bart: „Trebuie să mai spun că mie nu-mi place literatura a cărei substanță e politică”.

Literatura lui Schwarz-Bart și-a cîștigat însă repede multe adevărîti. Masacrul oamenilor sub furia hitleristă este, firește, un fapt po-

André Schwarz-Bart: „Ultimul dintre drepti”

litic. Numai că politica aceasta a lăsat urme de nevindecat în viața morală a oamenilor și a angajat conștiințele cele mai apolice, dar cit de cit încălțate de idei umanitare, la o opoziție hotărîtă împotriva asasinilor.

Schwarz-Bart spune despre sine: „eu sînt un pasionat calm”. Cartea lui este cartea unei dureri fierbinți, încremîntă într-un soi de seninătate cristalină, căreia Schwarz-Bart îi spune mîla: mîla față de milioanele de victime care de-a lungul veacurilor au constituit obiectul programurilor, ținta înșingărată a superștițiilor, a fanatismului și a urii de rasă. Familia Levy, transverșind în goană strada unui oraș german ca să se ascundă de primele manifestări sîngerose ale nazismului, reedit-tează în mic fuga din Egipt. Schwarz-Bart, vrînd să povestească viața eroului său, Ernle Levy, un tînăr care moare împreună cu logodnica sa într-o cameră de gazare, re-crează totodată, într-o originală reconstituire, istoria dureroasă a poporului evreu. Scriitorul evocă o legendă hasidică, legenda celor 36 de înțelepți, de oameni drepti, lamec-waf, pe care se sprijină lumea și care iau asupra lor durerea omenirii. După această tradiție, cînd unul dintre drepti moare și numărul lor rămîne descompletat, durerea omenirii ajunge de ne suportat. După Schwarz-Bart, în timpul nazismului a murit și cel din urmă dintre drepti, un val de suferință cumplită, de neînălțat, s-a abătut iremediabil asupra lumii. Luîndu-și aparența unui croniclear al familiei Levy, în a cărei ascendență găsim mereu cite un asemenea înțelept, Schwarz-Bart speculează artistic, dînd o aureolă de legendă istoriei, povestea hasidică. Ajungînd în vîr-murile noastre, el creează însă o ambiguitate, o împăcare a istoriei cu legenda. Chiar personajele care ar trebui să se considere descendenți ai familiei de înțelepți îndepărtează cu o ușoară jenă pretențiile învechite și tradiționale ale bătrînilor Mardoche,

bunicii lui Ernle. Iar Ernle, pre-supunut a fi ultimul dintre drepti și care-și găsește un sfîrșit a A de tragic, deși crește în cultul batrinului și în respectul cărților sfinte, păstrează din ele numai poezia și înțelepciunea, dînd la o parte suferința, întinerul și fanatismul. El se joacă de-a înțeleptul, așa cum alți copii se joacă de-a piraiții sau de-a Robinson Crusoe.

Schwarz-Bart are aerul că re-constituie istoria poporului evreu prin intermediul unei familii de drepti. De fapt, el se oprește numai asupra claselor de jos care duc, de-a lungul secolelor, la fel cu toate popoarele oprimate de clasele lor dominante, un trai prin de lipsuri materiale, de o mizerie sporită încă de asuprirea națională. Eroii săi sînt întodeauna oameni înțelepți, dar înțelepții resemnați care se străduiesc să-și ducă existența dureroasă cu un soi de seninătate și de mîndrie ascunsă. Niciodată, nici unul dintre înțelepții săi nu se ridică peste situația unui meseriaș necăjit sau a unui savant sărac. Latura populară a cărții lui Schwarz-Bart și a ideologiei lui se face aici cel mai pregnant simțit. Omissionea claselor avute și bune, care ține la rîndul lor oprima populația de aceeași nație cu ei, este însă o omisiune regretabilă, fiindcă impune o imagine trunchiată, deformată, a ceea ce Schwarz-Bart numește poporul evreu. Poporul evreu, ca orice popor, a avut exploatați și exploatați.

Marele interes al cărții lui Schwarz-Bart stă însă în puterea ei democratică, anti-nazistă care lasă din ficțione în umbră latura ei confuz-mistică. Inceputurile fascismului în Germania și la lagărele de exterminare, sînt zugrăvite impresionant, cu acel dar al creației durabile care nu face „literatură” din tragediile curențuroare prin ele însele. Scrisa frumos, ca un poem, cu așteptare calmă, care ține la rîndul lui Schwarz-Bart împlineste în momentul actual un rol de seamă: ea zgîlție conștiințele celor care au uitat ororile fascismului și subapreciază posibilitatea reeditării lor.

Schwarz-Bart nu e un temperament de militant și mila lui pentru victimele fascismului nu face loc și unei dreptă minii. Deși realistul narativații compensează într-o măsură această inerție în suferință, lipsa unui strigăt de revoltă se face simțită. Cu Ernle Levy n-a murit ultimul dintre drepti, omenirea nu s-a prăbușit într-un întineric fără fund. Schwarz-Bart, prin moartea „ultimului dintre drepti”, ar vrea să prefugureze într-un fel încheierea apropiată și catastrofală a tra-gicului destin iudaic, sau cel puțin sugereze lipsa de soluție a pro-blemei. Dar istoria la asupra ei dezmințimă orice legendă. Pessimismul și lipsa de împotrivre față de ideologia fascistă nu mai sînt admisibile în stadiul actual de dezvoltare a conștiinței politice și morale a omenirii, în stadiul de afirmare și consolidare impetuoaasă a socialismului.

Rîndele războiului s-au cicatrizat, Europa și-a înălțat zăbrancul de doliu; André Schwarz-Bart a luat premiul Goncourt... Și se pregătește să scrie și alte cărți. Nu, ultimul înțelept n-a murit. Omenirea n-a intrat într-o era ire-versibilă a durerii. Dimpotrivă...

Georgela HORODINCA

Director: Acad. ZAHARIA STANCU, Colegiul redacțional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRLEAȘU, EUSEBIU CAMILAR, membru corespondent al Academiei R.P.R., PAUL GEORGESCU (redactor șef); EUGEN JEBELEANU, membru corespondent al Academiei R.P.R. ION MIHAILĂN, V. MINDRA (redactor șef adjunct) MIHAIL PETRUȘANU (redactor șef adjunct), CICERON THEODORESCU, ION VITNER.

Măntuirea ale prieteniei

Intelectualii francezi salută vizita

lui N. S. Hrușciov

Numeroși oameni de cultură din Franța salută vizita lui N. S. Hrușciov în această țară. Trebuie să subliniem adevărată conștientizare politică, socială sau religioasă ale intelectualilor francezi alături de care prin declarații publice s-au raliat celor care văd în această vizită un singur de astringere a populației sovieto-franceze și de consolidare a păcii în lume.

Cunoscutul cineast CHRISTIAN-JACQUES declară: „Voluntă domnului Hrușciov are o importanță considerabilă. Întrevederea dintre promotorii sovietici și veștii stătuții franceze vor favoriza o mai bună înțelegere între cele două popoare și vor constitui un pas înainte spre obiectivul esențial: consolidarea păcii”.

JEAN BARACQ, directorul teatrului „L'Atelier” s-a referit la alt aspect: largirea schimburilor culturale. „Nu putem decît să trim cu toții bucurorii — a declarat BARACQ — de venirea în Franța a d-ului Nikita Hrușciov. Ceea ce se va vedea în țara noastră, omenii pe care îl va cunoaște, realizările care îl vor prezenta decît să ajute la o mai bună înțelegere între țările noastre, este competența de care a dovedit relații fructuoase în toate domeniile”.

Numeroși sînt declarații scriitorilor francezi. MAURICE DRUON spune: „Aproape 15 ani am dorit să de zi ca termenul «cor-don de fier», războiul rece», «anagolisml între cele două blocuri», să dispară din limbajul internațional. Am dorit — a cădat aceste ziduri de cuvinte în spa-tiul cărora se ascund cele mai urâte, cele mai negative situații umane... Iată de ce salut cu speranță vizita d-ului Nikita Hrușciov în Franța și în jurul ei purtîndă etapă pe cel mai frumos drum din lume, drumul păcii”.

ANDRÉ MADRISOIS își începe declarația astfel: «Vom în fațete bucurorii dacă convorbirile dintre De Gaulle și Nikita Hrușciov vor aduce la încheierea războiului». JEAN COCTEAU, într-o declarație mai largă, își exprimă admirarea față de N. S. Hrușciov. „Ceea ce admir la premiul Hrușciov” spune Cocteau — „este competența de care a dovedit în abordarea celor mai vaste probleme”.

„Acesta sînt doar cîteva declarații. Li s-ar putea adăuga zeci de site asemenea lui de poziții favorabile față de prezența sa în Franța”.

„De ce iubim Franța?”

Vizita lui N.S. Hrușciov în Franța este un prilej de atrîngere nu numai a legăturii poli-tice franco-sovietice, ci și de amplificarea schimburilor culturale între cele două țări. Ușa Ebreburg, într-un interviu acordat recent unui ziarist francez, a spus de ocuparea de trucidă acestor schimburi.

„Vreau să vă spun o istorie dintr-o scriitură noastră din secolul al XVII-lea, Karamzin, plebează în Franța, scriitor rus, este o dată de acolo, el scrie: «A vrea să trăiască și să mor în Franța, o sută trînci de ani în urmă, Malakovi, care nu cunoștea această țară, scrie: «A vrea să trăiască și să mor în Franța, dacă nu ar fi Moscova».

De ce iubim noi Franța mai mult decît altele? Iar este ea și cu femeile. Iubesci una, te căsătorești cu una, în vreme ce în Franța, scriitorul este o femeie. Putem să găsim motivele ale dragostei noastre pentru Franța. Este în ea un soi de seninătate și de mîndrie ascunsă. Este în ea un soi de seninătate și de mîndrie ascunsă. Este în ea un soi de seninătate și de mîndrie ascunsă. Este în ea un soi de seninătate și de mîndrie ascunsă.

Hrușburg se referă în continuare la marile scrieri pe care și-au manifestat dragostea pentru Franța.

„Într-un cap de spunea Saltikov-Scedrin despre Franța: «Sînt trei lucruri în viața francezului: democrația, revoluția și mîndria. Revoluția. El știe să facă toate acestea admirabil, rapid, în mod îndrăgitor. Este în ea un soi de seninătate și de mîndrie ascunsă. Este în ea un soi de seninătate și de mîndrie ascunsă. Este în ea un soi de seninătate și de mîndrie ascunsă. Este în ea un soi de seninătate și de mîndrie ascunsă.”

O nouă carte despre Uniunea Sovietică

Cunoscutul publicist francez E-mile Servan-Schreiber, directorul ziarului „Echo”, a scris o nouă carte despre Uniunea Sovietică (Editura Flon). Schreiber a mai vizitat U.R.S.S. și în urmă cu 28 de ani, publicînd și atunci o carte intitulată „Cultura și tradițiile în U.R.S.S.”. Autorul poate, așadar, proceda la o comparație a situației de ieri cu cea de azi. Iată ce scrie Servan-Schreiber în privința creșterii nivelului cultural în Uniunea Sovietică: „Acest popor avea în 1917, în funcție de regiuni, 80—90% anal-fabet”. Accesul la învățătură, în-tre-adevăr, puține popoare dezvoltate într-o asemenea măsură, și pentru tot, studierea patri-moniului intelectual...